

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ที่จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 หมวดวิชาทักษะชีวิต
 - 1.1 หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 1.2 กรอบมาตรฐาน สมรรถนะกลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา
 - 1.3 คำอธิบายรายวิชาทักษะชีวิตในการพัฒนาสุขภาพ 0-2-1 (life skills for health development) รหัสวิชา 200-1602
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของเอลลิส (Ellis)
 - 2.1 แนวคิด การปรับพฤติกรรมของเอลลิส
 - 2.2 ทรรศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์
 - 2.3 ลักษณะความคิด ความเชื่อ
 - 2.4 ลักษณะความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผลและมีเหตุผล
 - 2.5 ลักษณะอารมณ์
 - 2.6 ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C
3. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
 - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 3.4 รูปแบบของหลักสูตร
 - 3.5 การประเมินหลักสูตร
 - 3.6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.8 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร
 - 3.9 ความหมายของการฝึกอบรม
 - 3.10 ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม
 - 3.11 ประโยชน์ของการฝึกอบรม
4. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น
 - 4.1 พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

- 4.2 การปรับพฤติกรรม
- 4.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
- 4.4 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
- 5. ค่านิยมทางเพศ
 - 5.1 ความหมายของค่านิยม
 - 5.2 ประเภทของค่านิยม
 - 5.3 ลักษณะของค่านิยม
 - 5.4 ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต
- 6. ความรู้เรื่องเพศศึกษา
 - 6.1 ความหมายของเพศศึกษา
 - 6.2 จุดมุ่งหมายของเพศศึกษา
 - 6.3 เพศศึกษารอบด้าน
 - 6.4 ประโยชน์ของการสอนเพศศึกษา
 - 6.5 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา
- 7. ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม
 - 7.1 ความพึงพอใจ
 - 7.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ
 - 7.3 การวัดความพึงพอใจ
- 8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 หมวดวิชาทักษะชีวิต

1. หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.1 หลักการของหลักสูตร

1.1.1 เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและประกอบอาชีพอิสระ

1.1.2 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เน้นสมรรถนะเฉพาะด้านด้วยการปฏิบัติจริง สามารถเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและ สถานประกอบอาชีพอิสระ

1.1.3 เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.1.4 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพ ยุทธศาสตร์ของภูมิภาค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.2 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร พุทธศักราช 2556

1.2.1 การเรียนการสอน

1) การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และ นำผลการเรียนแต่ละวิชามาประเมินผลรวมกันได้สามารถเทียบโอน ผลการเรียน และขอเทียบความรู้และประสบการณ์ได้

2) การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงาน มีทักษะการ ปฏิบัติงานในขอบเขตสำคัญและบริบทต่างๆ ที่สัมพันธ์กันซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานประจำ สามารถ ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะไปสู่บริบทใหม่ สามารถให้คำแนะนำ แก้ปัญหาเฉพาะด้านและ รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีส่วนร่วมในคณะทำงานหรือมีการประสานงานกลุ่ม รวมทั้งมี คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตณคติและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

1.2.2 การจัดการศึกษาและเวลาเรียน

การจัดการศึกษาในระบบปกติ ใช้ระยะเวลา 3 ปีการศึกษา การจัดเวลา เรียนให้ดำเนินการ ดังนี้

1) ในปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้แบ่งภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ โดยมีเวลา เรียนและจำนวนหน่วยกิต ตามที่กำหนด และสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน อาจเปิดสอน ภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

2) การเรียนในระบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน เปิดทำการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 วันวันละไม่เกิน 7 ชั่วโมง โดยกำหนดให้จัดการเรียน การสอนคาบละ 60 นาที

1.2.3 หน่วยกิต

ให้มีจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 103 หน่วยกิต การ คิดหน่วยกิตถือเกณฑ์ดังนี้

1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปราย ไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติใน ห้องปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม ไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

4) รายวิชาที่ใช้ในการศึกษาระบบทวิภาคี ไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

5) การฝึกประสบการณ์ ทักษะวิชาชีพ ในสถานประกอบการหรือแหล่ง วิทยาการ ไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมง เท่ากับ 4 หน่วยกิต

6) การทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมง เท่ากับ 1 หน่วยกิต

1.3 โครงสร้าง

โครงสร้าง ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

1.3.1 หมวดวิชาทักษะชีวิต

- 1) กลุ่มวิชาภาษาไทย
- 2) กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ
- 3) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์
- 4) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์
- 5) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
- 6) กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

1.3.2 หมวดวิชาชีพ

- 1) กลุ่มวิชาทักษะวิชาชีพพื้นฐาน
- 2) กลุ่มวิชาทักษะวิชาชีพเฉพาะ
- 3) กลุ่มวิชาทักษะวิชาชีพเลือก
- 4) ฝึกประสบการณ์ทักษะชีวิต
- 5) โครงการพัฒนาวิชาชีพ

1.3.3 หมวดวิชาเลือกเสรี

1.3.4 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา รายวิชาแต่ละหมวดวิชา สถานศึกษา หรือสถาบันสามารถจัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และ หรือพัฒนาได้ตามความเหมาะสมของ ภูมิภาคตามยุทธศาสตร์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้ สถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องกำหนดรหัสวิชาจำนวนหน่วยกิตและจำนวนชั่วโมงเรียนตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตร

1.4 จุดหมายของหลักสูตร

1.4.1 เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการทำงานอาชีพสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ สามารถนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในงานอาชีพไปปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกวิถีการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน สร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ

1.4.2 เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ มีทักษะในการจัดการและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

1.4.3 เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

1.4.4 เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน การต่อต้านความรุนแรง และสารเสพติด มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสำนึกด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

1.4.5 เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และ วินัย ในตนเอง มีสุขภาพอนามัย ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เหมาะสมกับงานอาชีพ

1.4.6 เพื่อให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของประเทศและโลก มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.5 การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ

เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันกับภาคการผลิตและหรือภาคบริการ หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกหัดหรือฝึกปฏิบัติเบื้องต้นในสถานศึกษาอาชีวหรือสถาบันแล้วระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้สัมผัสกับการปฏิบัติงานอาชีพ เครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ทันสมัย และ บรรยากาศการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนทำได้คิดเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนเกิดความมั่นใจและเจตคติที่ดีในการทำงานและการประกอบอาชีพอิสระ โดยการจัดฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพต้องดำเนินการดังนี้

1.5.1 สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ในรูปของการฝึกงานในสถานประกอบการ แหล่งวิทยาการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐโดยใช้เวลารวมไม่น้อยกว่า 320 ชั่วโมง กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 หน่วยกิต กรณีสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องเพิ่มพูนประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ สามารถนำรายวิชาในหมวดวิชาทักษะวิชาชีพที่ตรงหรือสัมพันธ์กับลักษณะงานไปเรียนหรือฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพได้ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

1.5.2 การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น

1.6 โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ

เป็นรายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า บูรณาการความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ ตั้งแต่การเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้า การวางแผน การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ การดำเนินงาน การประเมินผลและการจัดทำรายงาน ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการนั้นๆ โดยการจัดทำโครงการดังกล่าว ต้องดำเนินการดังนี้

1.6.1 สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับสาขาวิชา ในภาคเรียนที่ 5 และหรือภาคเรียนที่ 6 รวมจำนวน 4 หน่วยกิตใช้เวลาไม่น้อยกว่า 216 ชั่วโมง ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีชั่วโมงเรียน 4 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ กรณีที่ใช้รายวิชาเดียว

หากจัดให้มีโครงการพัฒนายวิชา 2 รายวิชา คือ โครงการ 1 และโครงการ 2 ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดให้มีชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์ ที่เทียบเคียงกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

1.6.2 การตัดสินผลการเรียนและให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่น

1.7 การศึกษาระบบทวิภาคี

เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยมีผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสามารถเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนตามจุดหมายของหลักสูตร การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยนารายวิชาทวิภาคีในกลุ่มทักษะวิชาชีพเลือกไปกำหนดรายละเอียดของรายวิชาและเวลาที่ใช้ฝึก จัดทำแผนฝึกอาชีพ การวัดและการประเมินผลในแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับลักษณะงานของสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้อาจนำรายวิชาชีพอื่นในหมวดวิชาทักษะวิชาชีพไปจัดรวมด้วยก็ได้

1.8 การเข้าเรียน

ผู้เข้าเรียนต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า และมีคุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

1.9 การประเมินผลการเรียน

เน้นการประเมินสภาพจริงทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

1.10 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

1.10.1 สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียนเพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย การต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์การทำงาน ปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งการทํานุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม โดยการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ประเมินผลและปรับปรุงการทำงาน ทั้งนี้สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานประกอบการจัดขึ้น

1.10.2 การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556

1.11 การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

1.11.1 ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิต หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

1.11.2 ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตร

1.11.3 ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 และผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

1.11.4 เข้าร่วมกิจกรรมและประเมินผ่านทุกภาคเรียน

1.12 การพัฒนารายวิชาในหลักสูตร

1.12.1 หมวดวิชาทักษะชีวิต สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมในแต่ ละกลุ่มวิชาของหมวดวิชาทักษะชีวิต ในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใดๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มวิชานั้นๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาทักษะชีวิต

1.12.2 หมวดยุทธศาสตร์วิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชา ในกลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ และหรือพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มทักษะวิชาชีพเลือกได้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์สาขาวิชาและมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพสาขาวิชา ตลอดจนความต้องการของสถานประกอบการหรือสภาพยุทธศาสตร์ของภูมิภาคเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.12.3 หมวดยุทธศาสตร์เลือกเสรี สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ท้องถิ่น หรือสภาพยุทธศาสตร์ของภูมิภาคเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และหรือเพื่อการศึกษาต่อ ทั้งนี้ การกำหนดรหัสวิชา จำนวนหน่วยกิตและจำนวนหน่วยกิตและจำนวนชั่วโมงเรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด

1.13 การปรับปรุงแก้ไข พัฒนารายวิชา กลุ่มวิชาและการอนุมัติหลักสูตร

1.13.1 การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงสาระสำคัญของหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.13.2 การอนุมัติหลักสูตร ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.13.3 การประกาศใช้หลักสูตรให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

1.13.4 การพัฒนารายวิชาหรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถดำเนินการได้โดยต้องรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ

1.14 การประกันคุณภาพหลักสูตร

ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบประกันคุณภาพไว้ให้ชัดเจน อย่างน้อยประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ

1.14.1 คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

1.14.2 การบริหารหลักสูตร

1.14.3 ทรัพยากรการจัดการอาชีวศึกษา

1.14.4 ความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน

ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาและสถานศึกษาจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก 5 ปี

2. กรอบมาตรฐาน สมรรถนะกลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา

2.1 ดูแลสุขภาพ (health skills) แสดงความรู้เกี่ยวกับป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยง ที่ส่งผลต่อสุขภาพและสุขภาพจะแสดงความรู้เกี่ยวกับการปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในการทำงานแสดงความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำแสดงความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเสริมสร้างสุขภาพและปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในการทำงาน

2.2 เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย (physical skills) ออกกำลังกายเพื่อ การเสริมสร้างสุขภาพแสดงออกถึงการมีน้ำใจนักกีฬามีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุขหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 หมวดวิชาทักษะชีวิต

2.3 พัฒนาชีวิต (life skills) แสดงความรู้สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้คิดไตร่ตรองในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขค้นหาคุณค่าของตนเองและเลือกดำเนินชีวิตให้สอดคล้องอย่างมีความสุขมีกิจนิสัยที่คำนึงถึงความปลอดภัย (safety first)

3. คำอธิบายรายวิชาทักษะชีวิตในการพัฒนาสุขภาพ 0-2-1 (life skills for health development) รหัสวิชา 200-1602

จุดประสงค์รายวิชา

1. เพื่อให้เข้าใจหลักการและวิธีการพัฒนาสุขภาพกาย สุขภาพจิตวัยรุ่น
2. เพื่อให้มีทักษะในการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมและสัมพันธภาพที่เหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อให้สามารถป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงจากโรคติดต่อสิ่งเสพติด และการใช้ยา
4. เพื่อให้รู้คุณค่าและเป้าหมายในการดำเนินชีวิตด้วยวิถีทางที่ถูกต้องและภาคภูมิใจ

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการ และวิธีการพัฒนาสุขภาพกาย/สุขภาพจิตวัยรุ่น
2. สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อครอบครัว เพื่อน และสังคมตามหลักวัฒนธรรมไทย
3. วางแผนป้องกัน อันตราย จากโรคติดต่อ สิ่งเสพติดและการใช้ยา
4. วิเคราะห์และแก้ปัญหาสุขภาพของวัยรุ่น
5. แสดงออกพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย
6. ปฏิบัติโครงการเพื่อแก้ปัญหาสุขภาพ

คำอธิบายรายวิชา

ปฏิบัติเกี่ยวกับ พัฒนาการและทักษะการดำเนินชีวิต การเห็นคุณค่าในตนเอง รู้หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามวัยของตนเอง การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรม ทางเพศที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไทยการปฏิบัติในการป้องกันโรคการป้องกันอันตรายจากสิ่งเสพติด การใช้ยา และการแก้ปัญหา

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี นำพื้นฐานทฤษฎีการปรับพฤติกรรมของเอลลิส (Ellis) แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และ พฤติกรรม ปรับเปลี่ยนลักษณะความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลให้มีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล ปรับลักษณะของอารมณ์ให้เป็นอารมณ์ที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพและแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม มาเป็นพื้นฐานในการฝึกอบรม โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมและโอกาสเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ปัญหาและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และการเห็นคุณค่าในตนเองและการมีพฤติกรรมและค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมและค่านิยมทางเพศที่ถูกต้องเหมาะสม มีทักษะการดำเนินชีวิต และเห็นคุณค่าในตนเอง อันเป็นแนวทางให้นักเรียนมีความสามารถพื้นฐานในการเลือกดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันและมีความสามารถในการปรับตัวและแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการและหลักเกณฑ์ของหลักสูตรว่าด้วยเรื่องการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะไปสู่บริบทใหม่ ซึ่งโครงสร้างของหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาเปิดให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม โดยจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับตนเอง เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และ สมรรถนะรายวิชารายวิชาทักษะชีวิตในการพัฒนาสุขภาพ ด้านการพัฒนาชีวิตในการค้นหาคุณค่าของตนเองและเลือกดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีทักษะพฤติกรรมทางเพศและสัมพันธภาพที่เหมาะสม ตามวัฒนธรรมไทย รู้คุณค่าและเป้าหมายการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมของเอลลิส (Ellis)

1. แนวคิดการปรับพฤติกรรมของเอลลิส

ผู้นำของทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Ellis, & Whiteley 1979, pp. 3-4) แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม คือ อัลเบิร์ต เอลลิส (Albert Ellis) ในช่วง ค.ศ. 1950 เอลลิสได้พัฒนาทฤษฎีและแนวทางการช่วยเหลือโดยเรียกว่า การบำบัดด้วยเหตุผล (rational therapy) ต่อมาใน ค.ศ. 1955 เขาจึงผสมผสานวิธีการช่วยเหลือตามแนวความคิดของจิตวิทยา

กลุ่มมนุษยนิยม กลุ่มปรัชญานิยม และกลุ่มพฤติกรรมนิยมเข้าด้วยกันแล้ว พัฒนาเป็นทฤษฎี และแนวทางให้การบำบัดปรับพฤติกรรม และ/หรือ การศึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (rational emotive behavior therapy) หรือเรียกกันอย่างสั้น ๆ ว่า REBT) เนื่องจากการเป็นการให้ความช่วยเหลือซึ่งเน้นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของผู้รับบริการ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยหลายแห่งเรียก REBT ในชื่อที่แตกต่างกันไปเล็กน้อย ตัวอย่างเช่น “การให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเหตุผล-อารมณ์” “การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามแนวพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม” “การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผล และอารมณ์” และ “การให้คำปรึกษาแนวทฤษฎีพิจารณาเหตุผล และอารมณ์” เป็นต้น ในที่นี้จะเรียกว่าการปรับพฤติกรรมแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม หรือ REBT (Ellis, & Whiteley, 1979, pp. 3-4) REBT สมมติฐานว่า บุคคลสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมทั้งที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม พฤติกรรมที่เหมาะสมจะมีผลในเชิงสร้างสรรค์ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจะมีผลในเชิงลบ เอลลิส เชื่อว่าปัญหาด้านอารมณ์ความรู้สึกหลายประการ เป็นผลซึ่งเกิดจากวิธีการคิดที่ไร้เหตุผล วิธีการคิดที่ไร้เหตุผลเหล่านี้ อาจก่อตัวมาตั้งแต่เมื่อครั้งบุคคลยังอยู่ในวัยเด็ก และได้รับการเสริมแรงจากผู้ที่มีความสำคัญต่อชีวิตเรา รวมทั้งจากวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เอลลิส มีความเห็นว่า บุคคลที่มีปัญหาด้านอารมณ์ความรู้สึก มักจะมีความคิดความเชื่อ ซึ่งนำไปสู่การเฝ้าบอกตนเองอย่างไร้เหตุผล และสิ่งนี้จะสัมพันธ์และมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไร้เหตุผลของเขาด้วย (Ellis, & Whiteley, 1979, pp. 15-16)

ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมตามที่ เอลลิสได้พัฒนาขึ้น มีแนวความคิดพอสรุปสาระสำคัญได้ว่า บุคคลในสังคมเป็นจำนวนมากมีวิธีการที่ไร้เหตุผล ซึ่งความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลเหล่านี้ จะนำไปสู่การมีอารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น การปรับพฤติกรรมแก่บุคคลเหล่านี้ จึงต้องช่วยให้เขาเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนจากการเป็นผู้ที่มีความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล มาเป็นผู้ที่มีความคิดความเชื่อมีเหตุผลมากขึ้น โดยการปรับพฤติกรรมมีเป้าหมาย คือ 1. ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 2. ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม 3. สร้างพฤติกรรมใหม่

2. ทรรศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์

ทฤษฎีการให้การศึกษาแบบพิจารณาความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม (REBT) มีทรรศนะเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์ในประเด็นที่สำคัญพอสรุปได้ 5 ประการดังนี้

1. มนุษย์ต่างจากสัตว์โลกทั้งหลาย เพราะมนุษย์มีค่านิยม มนุษย์สามารถที่จะคิดพัฒนาโครงสร้างการรู้จักของตนได้ สามารถประเมินค่านิยมที่ตนยึดถือ สามารถตัดสินใจและปรับเปลี่ยนค่านิยมของตน เพื่อการมีพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมยิ่งขึ้นได้

2. มนุษย์เกิดมาจากเขามีประสบการณ์ชีวิตที่ไม่ค่อยมีเหตุผลมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังอยู่ในวัยเด็ก ประกอบกับชีวิตปัจจุบันของเขายังคงดำเนินไปอย่างผิดเพี้ยน ไม่ค่อยมีเหตุผล

เนื่องจากเหตุผลและอารมณ์ของมนุษย์ มีความเกี่ยวข้องกัน บุคคลที่ไร้เหตุผลจึงมักจะมีปัญหาทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมด้วย เช่น รู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง มีความรู้สึกไร้ค่า มีความรู้สึกหงุดหงิด จงจัง มีความทุกข์โศกมาก และมีความซึมเศร้า เป็นต้น ส่วนบุคคลที่มีเหตุผลมักจะมีอารมณ์ที่เหมาะสม เช่น มีความสุข มีความสดชื่นร่าเริง และมีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา เป็นต้น

3. มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผลและไร้เหตุผล การที่บุคคลมีอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม มักมีสาเหตุมาจากการมีความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล แต่ถ้าบุคคลเรียนรู้วิธีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น และลดละการคิดอย่างไร้เหตุผลลงก็จะนำไปสู่การเป็นผู้มีเหตุผล มีอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น และมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิต

4. มนุษย์มีความต้องการสิ่งที่ดีงามสำหรับชีวิต บุคคลที่ไม่ได้รับการตอบสนองสิ่งที่ต้องการเขาก็มักจะกล่าวโทษและ/หรือตำหนิตนเอง หรือผู้อื่น แต่มนุษย์ก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนความคิดและค่านิยมที่ไร้เหตุผลของตนได้ ดังนั้นหากบุคคลได้รับความช่วยเหลือให้รู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการคิด และการรับรู้ที่ไม่มีเหตุผล ไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล ก็จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมขึ้น

5. ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่เอลลิส กล่าวว่า “เมื่อบุคคลแสดงความรู้สึก เขาก็จะคิดและแสดงพฤติกรรมด้วย เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมเขาก็จะคิดและแสดงความรู้สึก และเมื่อบุคคลคิด เขาก็จะแสดงความรู้สึกแสดงพฤติกรรมด้วย” (Ellis, 1986, p.313) ดังนั้น ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยมีลักษณะสรุปได้ดังนี้ (Patterson, 1986, p. 5)

1) มนุษย์มีทั้งความคิดที่มีเหตุผลและไร้เหตุผล เมื่อมนุษย์คิดอย่างมีเหตุผล เขาจะมีความสุข และจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) อารมณ์ไม่เป็นสุข หรืออาการของโรคประสาท เป็นผลมาจากการมีความคิดที่ไร้เหตุผล ไม่สมเหตุผล เนื่องจากความคิดและอารมณ์และสัมพันธ์กัน การมีอารมณ์ไม่เป็นสุขมักจะเกิดควบคู่กับการมีความคิดอคติ ความคิดที่ยึดมั่นในตนเองสูง และความคิดที่ไร้เหตุผล เป็นต้น

3) ความคิดที่ไร้เหตุผลเกิดจากการเรียนรู้ที่ไม่สมเหตุผลตั้งแต่ครั้งยังเป็นเด็กซึ่งบุคคลอาจเรียนรู้จากพ่อแม่ สภาพแวดล้อม และสังคม

4) มนุษย์พูดหรือคิดโดยใช้สัญลักษณ์ หรือภาษา การที่บุคคลพูดหรือคิดอย่างไร้เหตุผลอยู่ร่ำไป จะมีผลต่อการมีอารมณ์ไม่สมเหตุผล และมีผลต่อการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน การปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล จึงอาจทำได้โดยการเปลี่ยนผลการใช้สัญลักษณ์ หรือภาษา

5) ความคิดหรืออารมณ์ที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ สามารถทำให้ลดลงหรือขจัดให้หมดไปได้ โดยการสร้างการรับรู้และการคิดที่มีเหตุผลมาทดแทน

3. ลักษณะความคิด ความเชื่อ

เอลลิส กล่าวถึงลักษณะความคิดความเชื่อที่มีเหตุผลและไร้เหตุผลของมนุษย์ พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (Dryden, 1995; Sharf, 2000)

1. ความชอบ (preferences) กับความคิดว่าต้องเป็นเช่นนั้น (musts) ความชอบเป็นความคิดเชิงประเมิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลต้องการให้เกิดหรือไม่ต้องการให้เกิดสิ่งใดขึ้นกับตน ความชอบจัดได้ว่าเป็นความคิดที่มีเหตุผล เพราะมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความเป็นจริง สมเหตุสมผล และเป็นความคิดซึ่งส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาวะทางจิตใจที่ดี และดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายของตนได้ ความชอบยังอาจก่อให้เกิดอารมณ์ทางลบที่เหมาะสมได้เช่นกัน เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามความชอบตน เมื่อบุคคลไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นได้ บุคคลนั้นก็จะพยายามแก้ไขปัญหอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

ความคิดว่าต้องเป็นเช่นนั้นเป็นความคิดเชิงประเมินที่ยึดติด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลต้องการให้เกิดหรือไม่ต้องการให้เกิดสิ่งต่างๆ กับตนและบุคคลอื่นเป็นอย่างยิ่ง ความคิดว่าต้องเป็นเช่นนั้น เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะขาดความยืดหยุ่น ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่สมเหตุสมผล เป็นความคิดซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางการมีสุขภาวะทางจิตใจที่ดี และการดำเนินชีวิต ให้บรรลุเป้าหมายของตนได้ ความคิดว่าต้องเป็นเช่นนั้นก่อให้เกิดอารมณ์ในทางลบที่ไม่เหมาะสม เมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามความต้องการ ความคิดว่าต้องเป็นเช่นนั้นมักเหนียวรั้งไม่ให้บุคคลเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

2. ความคิดว่าไม่ใช่เรื่องเลวร้าย (anti-awfulzing) กับความคิดว่าเป็นเรื่องเลวร้าย (awfulzing) ความคิดไม่ใช่เรื่องเลวร้ายจัดเป็นความคิดเชิงประเมินมีเหตุผลสอดคล้องกับความเป็นจริง สมเหตุสมผลและสร้างสรรค์ เพราะบุคคลจะประเมินเรื่องเลวร้ายอย่างยืดหยุ่น โดยไม่คิดว่าสิ่งที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของตนเป็นเรื่องเลวร้าย การที่บุคคลมีความคิดว่าไม่ใช่เรื่องเลวร้าย จะช่วยให้บุคคลมีการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้เกิดเหตุการณ์ที่ตนไม่พึงประสงค์ขึ้น และหากไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ก็ยังช่วยให้บุคคลปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ความคิดว่าเป็นเรื่องเลวร้ายจัดเป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะบุคคลมักจะคิดสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเลวร้ายในระดับมากจนถึงไม่มีที่สิ้นสุด บุคคลเหล่านี้มักจะกล่าว “มันน่ารังเกียจที่...” “มันแย่มากที่...” และ “มันเลวร้ายที่...” เพราะเขาจะมีความคิดความเชื่อว่าในขณะนั้น ไม่มีอะไรจะยอดเยี่ยมไปกว่านี้อีกแล้ว ความคิดว่าเป็นเรื่องเลวร้ายจัดเป็นความคิดที่ไร้เหตุผล ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่สมเหตุสมผล และไม่สร้างสรรค์ เพราะความคิดเช่นนี้จะ เป็นอุปสรรคขัดขวางบุคคลไม่ให้ดำเนินการที่มีประสิทธิภาพเมื่อเผชิญกับสถานการณ์และ/หรือเหตุการณ์ในทางลบ ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ และยังเป็นอุปสรรคขัดขวางบุคคลไม่ให้มีการปรับตัวอย่างเหมาะสม เมื่อไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และ/หรือเหตุการณ์นั้นได้

3. ความอดทนสูงต่อความคับข้องใจ (high frustration tolerance) กับความอดทนต่ำ ต่อความคับข้องใจ (low frustration tolerance) การมีความอดทนสูงต่อความคับข้องใจจัดเป็นความคิดที่มีเหตุผล เพราะความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความเป็นจริงสมเหตุสมผล และสร้างสรรค์ เพราะการมีความอดทนสูงต่อความคับข้องใจ จะช่วยให้บุคคลมีการกระทำอย่างสร้างสรรค์หากเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบ ซึ่งสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ และยังช่วยให้บุคคลมีการปรับตัวอย่างเหมาะสม เมื่อไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

การมีความอดทนต่ำต่อความคับข้องใจจัดเป็นความคิดที่ไม่มีเหตุผล ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และไม่สมเหตุสมผล บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มักกล่าวว่า “ฉันทนไม่ได้” มันเป็นเรื่องที่ฉันไม่สามารถทนได้” เพราะเขาจะไม่สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และยากที่จะมีความสุขสงบ การมีความอดทนต่อความคับข้องใจ จะเป็นอุปสรรคขัดขวางบุคคลไม่ให้มีการกระทำที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ และจะเป็นอุปสรรคขัดขวางบุคคลไม่ให้มีการปรับตัวอย่างเหมาะสม หากไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

4. การยอมรับตนเองและ/หรือผู้อื่น (self/other acceptance) กับ การดูถูกตนเองและ/หรือผู้อื่น (self/other downing) การยอมรับตนเองและ/หรือผู้อื่นจัดเป็นความคิดที่มีเหตุผล เพราะมีความยืดหยุ่นปราศจากอคติสอดคล้องกับความเป็นจริง สมเหตุสมผล และสร้างสรรค์ เมื่อบุคคลยอมรับตนเองและ/หรือผู้อื่น เขาจะยอมรับในเอกลักษณ์ ข้อดี-ข้อด้อย และความผิดพลาดประสิทธิภาพ หากเผชิญเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และจะช่วยให้บุคคลปรับตัวได้อย่างเหมาะสมหากเหตุการณ์นั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

การดูถูกตนเองและ/หรือผู้อื่นจัดเป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะไม่ยืดหยุ่น ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่สมเหตุสมผล และไม่สร้างสรรค์ บุคคลที่มีลักษณะเช่นนี้มักจะกล่าวว่า “ฉันเลว” “ฉันล้มเหลว” “ฉันไร้ค่า” และ “ฉันไม่สมควรที่จะได้รับ...” การที่บุคคลดูถูกตนเองจะเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้มีการกระทำที่มีประสิทธิภาพหากเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคขัดขวางการปรับตัวอย่างเหมาะสม ถ้าเหตุการณ์นั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ลักษณะความคิดของบุคคลตามแนวความคิดของเอลลิสดังที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่ามีทั้งความคิดที่มีเหตุผลและไร้เหตุผล ความคิดที่มีเหตุผลจะมีผลทำให้บุคคลเกิดอารมณ์ที่เหมาะสมและส่งเสริมให้บุคคลดำเนินการกับสถานการณ์และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือหากบุคคลไม่สามารถดำเนินการกับสถานการณ์และ/หรือเหตุการณ์นั้นได้ ก็สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ส่วนความคิดที่ไร้เหตุผลจะมีผลทำให้บุคคลเกิดอารมณ์ทุกข์และยังทำให้บุคคลดำเนินการกับสถานการณ์และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทางลบอย่างไม่เหมาะสม

4. ลักษณะความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผลและมีเหตุผล ตามแนวความคิดของ เอลลิส มี 11 ประการ พอสรุปได้ดังนี้ (George, & Cristiani, 1995, p. 82; Patterson, 1986, pp. 5-8)

1. ความคิดที่ว่า บุคคลต้องได้รับความรักและการยอมรับจากบุคคลที่สำคัญสำหรับเขา และจากบุคคลที่เขาติดต่อสัมพันธ์ด้วย ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะไม่สามารถที่จะบรรลุได้หรือไม่สามารถเป็นจริงได้เสมอไป ถ้าบุคคลใดยึดมั่นกับความคิดเช่นนี้ จะทำให้เขานำตนเองน้อยลง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัยเพิ่มขึ้น และยังเป็นการทำลายตนเองด้วย

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะตระหนักว่า เขาไม่จำเป็นต้องได้รับความรัก และการยอมรับจากทุกคนเสมอไป ดังนั้น บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะไม่ทุ่มเทความสนใจ เพื่อการได้รับความรักเท่านั้นแต่เขาจะเป็นผู้ให้ความรัก และสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นได้ด้วย

2. ความคิดที่ว่า บุคคลที่มีคุณค่ามีความสามารถ ประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน และมีความเพียบพร้อมสมบูรณ์แบบ ความคิดนี้เป็นแบบความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะจะทำให้บุคคลรู้สึกต่ำต้อยไร้คุณค่า กลัวความล้มเหลว ซึ่งอาจจะส่งผลให้บุคคลมีอาการทางประสาท และไม่สามารถดำเนินชีวิตด้วยตนเองตามลำพังได้

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะไม่ยึดมั่นกับความสำเร็จและความเพียบพร้อมสมบูรณ์แบบ เขาจะทำงานด้วยความมุ่งมั่นอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตน มากกว่าจะทำงานเพื่อให้ดีกว่าผู้อื่น เขาจะทำงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มากกว่าเพื่อให้งานสำเร็จอย่างสมบูรณ์แบบ

3. ความคิดที่ว่า บุคคลที่เลว คดโกง และชั่วร้าย ควรจะถูกตำหนิและลงโทษ ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะไม่มีมาตรฐานที่เที่ยงแท้แน่นอน ซึ่งจะใช้ประเมินความถูกต้อง ความผิดความเลว ความชั่วร้ายของบุคคล การตำหนิและการลงโทษก็ไม่ได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสมอไป แต่มักจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เลวลง และเกิดอารมณ์ที่ไม่สุขสงบมากขึ้น

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะไม่ตำหนิและลงโทษตนเองหรือผู้อื่น แต่เขาจะพยายามเข้าใจและยุติพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะเขาตระหนักว่าทุกคนทำผิดพลาดและมีข้อบกพร่องได้ จึงไม่มีเหตุผลที่จะตำหนิและลงโทษ เมื่อใดที่บุคคลผิดพลาดก็ควรจะยอมรับ และพยายามไม่ให้เกิดเหตุการณ์นั้นซ้ำอีก

4. ความคิดที่ว่า มันเป็นเรื่องที่เลวร้ายหรือเป็นเรื่องหายนะ เมื่อสิ่งต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่บุคคลต้องการให้เป็น ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะว่าไม่ใช่ทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปตามที่เราต้องการทั้งหมด การพบกับความผิดหวังหรือความคับข้องใจควรถือเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าบุคคลมีอาการเสียอย่างรุนแรงและยึดเยื้อจึงเป็นเรื่องที่ไร้เหตุผล การมี

ปฏิกิริยาต่อเหตุการณ์เสมือนเป็นเรื่องเลวร้ายหรือหายนะ ก็ไม่สามารถเปลี่ยนเหตุการณ์และ/หรือสภาพการณ์นั้นได้ แต่อาจจะยังทำให้บุคคลนั้นรู้สึกแย่ลงได้

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะไม่ทำให้เหตุการณ์และ/หรือสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนานั้น เป็นเรื่องใหญ่โต เขาจะพยายามเปลี่ยนแปลงแก้ไขเหตุการณ์และ/หรือสถานการณ์ให้ดีขึ้น ถ้าหากเขาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ เขาก็จะยอมรับมัน และไม่ถือว่าเป็นเรื่องเลวร้าย หรือหายนะ

5. ความคิดที่ว่า ความทุกข์เกิดจากเหตุการณ์และ/หรือสถานการณ์ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลนั้น ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะบุคคลจะไม่สามารถถูกทำให้เจ็บปวดหรือมีความทุกข์ได้ ยกเว้นเขายอมปล่อยให้ตนเองได้รับผลกระทบจากเจตคติและปฏิกิริยาของเขาเอง เช่น การเฝ้าบอกตนเองเสมอว่า...น่ากลัวอย่างไร เป็นต้น

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะเข้าใจว่า ความทุกข์มีสาเหตุมาจากการที่บุคคลรับรู้และเฝ้าบอกตนเองอยู่เสมอถึงความรู้สึกไม่ดีที่มีต่อเหตุการณ์และ/หรือสถานการณ์นั้น แต่เขาก็สามารถที่จะควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขสาเหตุของความทุกข์นั้นได้

6. ความคิดที่ว่า บุคคลน่าจะกังวลหรือเป็นห่วงสิ่งที่น่ากลัวหรือมีอันตราย ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะความวิตกกังวลเกินกว่าเหตุไม่สามารถป้องกันหรือระงับไม่ให้เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น แต่ยังคงจะทำให้เหตุการณ์เกิดขึ้น หรือเหตุการณ์ยิ่งเลวร้ายกว่าที่เกิดขึ้นจริง

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะไม่คาดการณ์ล่วงหน้าในแง่ลบมากนัก จะไม่วิตกกังวลหรือหวาดกลัวจนเกินเหตุ เขาจะคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างมีเหตุผล ปฏิบัติตนอย่างรอบคอบระมัดระวังและกล้าทำในสิ่งที่กลัว เพื่อพิสูจน์ว่าสิ่งนั้นไม่ได้ที่น่ากลัวอย่างที่เคยคิด

7. ความคิดที่ว่า การหลีกเลี่ยงความยากลำบากและความรับผิดชอบ เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าการเผชิญหน้ากับมัน ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะการหลีกเลี่ยงไม่จัดการกับความยากลำบาก สภาพการณ์นั้นก็ยังคงปรากฏอยู่และได้รับการจัดการแก้ไข อีกทั้งการหลีกเลี่ยงความยากลำบากและความรับผิดชอบอยู่เสมอ จะทำให้บุคคลสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลและจะตระหนักว่าการเผชิญกับความยากลำบากและความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ท้าทาย และทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเพิ่มขึ้น

8. ความคิดที่ว่า บุคคลต้องพึ่งพาผู้อื่นและต้องมีผู้ที่เข้มแข็งกว่าตนให้พึ่งพา ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เนื่องจากบุคคลควรพึ่งพาผู้อื่นพอประมาณ แต่ก็ไม่ควรพึ่งพาผู้อื่นมากนัก เพราะจะทำให้บุคคลนั้นสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งการพึ่งพาที่เพิ่มขึ้นมากขึ้นเรื่อยๆ จะก่อให้เกิดความล้มเหลวในการเรียนรู้ และความไม่มั่นคงแก่บุคคลที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะพยายามพึ่งตนเอง แต่ก็ไม่ปฏิเสธความช่วยเหลือจากผู้อื่น หากมีความจำเป็นเกิดขึ้น ถ้าทำสิ่งใดแล้วล้มเหลว การประสบความสำเร็จล้มเหลว ก็ไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แต่เขาจะได้เรียนรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น

9. ความคิดที่ว่า เหตุการณ์ในอดีตในชีวิตของบุคคล เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในปัจจุบันของเขาและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล แม้ว่าอดีตอาจจะมีอิทธิพลต่อปัจจุบัน แต่ไม่จำเป็นว่าอดีตจะต้องกำหนดปัจจุบันเสมอไป พฤติกรรมที่จัดว่าเคยมีสำคัญในอดีต อาจจะไม่จัดว่าเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญในปัจจุบัน และวิธีการแก้ปัญหาในอดีตอาจจะไม่สัมพันธ์กับวิธีการแก้ปัญหาในปัจจุบันเลย เป็นต้น

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะพิจารณาเหตุการณ์ในอดีต โดยวิเคราะห์อย่างรอบคอบเพื่อให้พฤติกรรมในปัจจุบันมีความถูกต้องมากขึ้น

10. ความคิดที่ว่า บุคคลน่าจะกังวลและเป็นทุกข์กับปัญหาของผู้อื่น ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะปัญหาของผู้อื่นมักจะไม่มีผลอะไรกับเรา ดังนั้นคงไม่น่าจะกังวลมากนัก ถ้าปัญหาของผู้อื่นมีผลกับเรา พฤติกรรมของเขาอาจมีผลทำให้เราอารมณ์เสีย การมีอารมณ์เสียมักจะเป็นอุปสรรค ขัดขวางการที่เราจะช่วยเหลือผู้อื่นให้จัดการกับปัญหาของเขา

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะพยายามช่วยเหลือผู้อื่นถ้าเขาสามารถทำได้ แต่ถ้าเขาไม่สามารถทำได้ เขาจะยอมรับและปล่อยวางโดยไม่กังวลหรือเป็นทุกข์กับปัญหาของผู้อื่น

11. ความคิดที่ว่า ทุกปัญหาจะต้องมีทางแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์แบบ ความคิดนี้เป็นความคิดที่ไร้เหตุผล เพราะไม่มีวิธีการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์แบบสำหรับทุกปัญหา การค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์แบบจะเพิ่มความวิตกกังวลให้แก่บุคคลนั้น

บุคคลที่คิดอย่างมีเหตุผลจะพยายามคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย โดยตระหนักว่าไม่มีวิธีการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์แบบ และยอมรับในวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ได้

5. ลักษณะอารมณ์

ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมจำแนกอารมณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อารมณ์ที่เหมาะสม และอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. อารมณ์ที่เหมาะสม เป็นอารมณ์ซึ่งช่วยผลักดันให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ อารมณ์ที่เหมาะสมมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 อารมณ์ที่เหมาะสมเชิงบวก เป็นอารมณ์ซึ่งแสดงถึงความต้องการ ความปรารถนา และความชื่นชอบของบุคคลที่มีต่อสภาพการณ์และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรัก ความสุข ความพึงพอใจ ความปีติ ความกระตือรือร้น และความอยากรู้อยากเห็น เป็นต้น

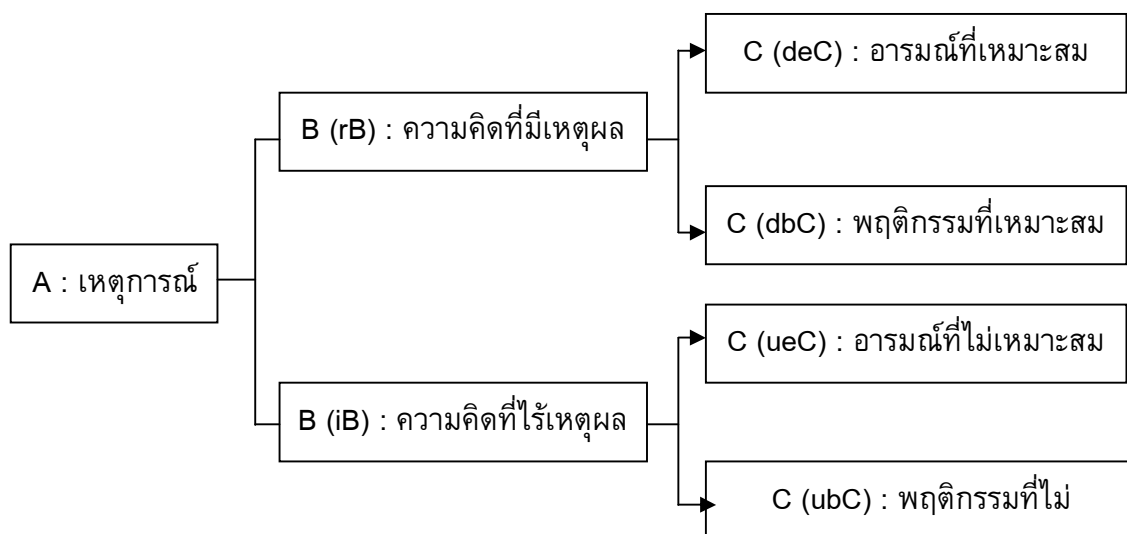
1.2 อารมณ์ที่เหมาะสมเชิงลบ เป็นอารมณ์ซึ่งแสดงถึงความคับข้องใจ ไม่พึงพอใจต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น อารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเสียใจ ความคับข้องใจ ความรำคาญ ความเบื่อหน่าย ความขุ่นเคือง เป็นต้น อารมณ์เหล่านี้จะช่วยผลักดันให้บุคคลพยายามเปลี่ยนแปลงแก้ไขสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดอารมณ์ทางลบ ไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการได้ เช่น สภาพการณ์ที่บุคคลถูกปฏิเสธหรือประสบความล้มเหลวในการทำงานและจะทำให้บุคคลเสียใจ คับข้องใจ ไม่มีความสุข ซึ่งอารมณ์เหล่านี้จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลต่อสู้ อดทน และเพิ่มความพยายามในการทำงานมากขึ้น เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

2. อารมณ์ที่ไม่เหมาะสม เป็นอารมณ์ซึ่งขัดขวางการตอบสนองต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นของบุคคลไม่ให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ อารมณ์ที่ไม่เหมาะสมมีลักษณะดังตัวอย่าง เช่น อารมณ์ซึ่งแสดงถึงความรักวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ ความท้อแท้ ความซึมเศร้า ความรู้สึกไร้ค่า ความรู้สึกมั่งร้าย และความเดือดดาล เป็นต้น อารมณ์เหล่านี้ไม่เป็นที่พึงประสงค์ และจัดเป็นอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม เพราะไม่ได้ช่วยผลักดันบุคคลพยายามเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการ แต่มักจะทำให้สภาพการณ์นั้นเลวร้ายลง เช่น เมื่อบุคคลรู้สึกโกรธอย่างรุนแรงเมื่อเขาไม่ได้รับความยุติธรรมจากเพื่อน ทำให้เขาปฏิบัติต่อเพื่อนไม่ดี ซึ่งมีผลให้เพื่อนปฏิบัติต่อเขาอย่างไม่ยุติธรรมมากขึ้น ความรู้สึกโกรธอย่างรุนแรงเป็นอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม เพราะมักจะทำให้บุคคลเกิดความกลัดกลุ้ม เกรี้ยวกราดและไม่สามารถจัดการแก้ไขสิ่งใดได้ หรือมักจะมีผลให้บุคคลกระทำการใดๆ อย่างหุนหันพลันแล่นหรือทำลายตนเอง

6. ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C

REBT มีแนวคิดสำคัญว่า อารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของบุคคลมีสาเหตุมาจากความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล ซึ่งบุคคลเฝ้าบอกตนเองอยู่เสมอๆ บุคคลจึงควรได้รับความช่วยเหลือโดยการสอนให้เขารู้จักปรับเปลี่ยนวิธีคิดอย่างมีเหตุผล ขจัดความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลออกไป ซึ่งจะมีผลให้บุคคลมีอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น

เอลลิส ได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งเรียกกันว่า ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C (A-B-C Theory of Personality) ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการปรึกษาแบบ REBT ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบ A-B-C (A-B-C Model)

ที่มา (Ellis, & Whiteley, 1979, p. 16)

รูปแบบ A-B-C มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

A (activating event) หมายถึง เหตุการณ์ที่มากระตุ้นหรือสภาพการณ์ปรากฏการณ์ ประสบการณ์ ข้อเท็จจริง พฤติกรรม หรือเจตคติของบุคคล ฯลฯ ที่ปรากฏขึ้น ซึ่ง REBT มีแนวคิดที่ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิด C

B (belief) หมายถึง ความคิด ความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวกับ A ซึ่ง ความคิดความเชื่อ ที่มีเหตุผล (rational belief หรือ rB) ซึ่งมักพบได้จากพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด C B แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความคิด ความเชื่อที่มีเหตุผล (rational Belief หรือ rB) ซึ่งมักพบได้จากพฤติกรรม ซึ่งแสดงถึง ความปรารถนา ความอยาก และความชอบ เป็นต้น

2. ความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผล (irrational Belief หรือ iB) ซึ่งมักพบได้จาก พฤติกรรม ซึ่งแสดงถึง การเรียกร้องอย่างรุนแรง การออกคำสั่ง และการต้องทำ (musts) ซึ่ง เอลลิสได้รวบรวมไว้ว่า การต้องทำมีอยู่ 3 ประการสำคัญ สรุปได้ดังนี้

2.1 ฉันต้องทำดี/หรือได้รับความรักจากบุคคลที่สำคัญสำหรับฉัน ฉันรู้สึกแย่มาก ถ้าฉันทำไม่ดี ฉันไม่สามารถทนได้ ดังนั้น ฉันจึงเป็นคนที่ไม่เอาไหนเลย

2.2 คุณต้องปฏิบัติต่อฉันอย่างมีเมตตาและยุติธรรม มันจะน่ากลัวมากถ้าคุณไม่ ปฏิบัติต่อฉันอย่างมีเมตตาและยุติธรรม ฉันไม่สามารถทนคุณหรือพฤติกรรมของคุณได้ ดังนั้น คุณจึงเป็นคนเลว

2.3 โลกต้องเกี่ยวข้องกับฉันในทางที่ดี มีอนาคต และให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ฉันอยากได้ในฉบับฉัน มักจะเลวร้ายทีเดียวถ้าไม่เป็นไปเช่นนั้น ฉันไม่สามารถทนอาศัยอยู่ในโลกที่แย่อย่างนี้ได้แล้ว ดังนั้น โลกจึงเป็นสถานที่ที่น่ารังเกียจอย่างที่สุด

C (Consequence) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทางอารมณ์และ/หรือพฤติกรรมของบุคคล ซึ่ง REBT มีแนวคิดที่ว่า C เป็นผลที่เกิดจาก B/C แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ถ้าบุคคลมีความคิด ความเชื่อที่มีเหตุผล (rB) ผลที่เกิดขึ้นคืออารมณ์ที่เหมาะสม (desirable emotion Consequence หรือ deC) และพฤติกรรมที่เหมาะสม (desirable behavior Consequence หรือ dbC)

2. ถ้าบุคคลมีความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผล (iB) ผลที่เกิดขึ้นทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม (desirable emotion Consequence หรือ ueC) และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (undesirable behavior Consequence หรือ ubC)

จากภาพ 2 จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (A) ไม่ใช่สาเหตุซึ่งทำให้บุคคลเกิดอารมณ์และ/หรือพฤติกรรม แต่ความคิดความเชื่อของบุคคล (B) ที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุหลัก ซึ่งทำให้บุคคลเกิดอารมณ์และ/หรือพฤติกรรม (C) ซึ่งจะเป็นอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จะเป็นผลที่เกิดมาจากความคิด ความเชื่อที่เหมาะสม หรือความคิดความเชื่อที่ไม่เหมาะสมของบุคคลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C ตามแนวคิดของ REBT จึงเป็นวิธีการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งผู้ให้บริการได้อธิบายให้ผู้รับบริการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับบริการปรึกษาได้เข้าใจถึงสาเหตุของอารมณ์และ/หรือพฤติกรรมของเขาว่าเกิดจากอะไร

การวิจัยในครั้งนี้ ได้นำพื้นฐานทฤษฎีการปรับพฤติกรรม ของเอลลิส (Ellis) แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลักษณะความคิด ความเชื่อที่ไร้เหตุผล ให้มีความคิด ความเชื่อ ที่มีเหตุผล ปรับลักษณะของอารมณ์ ให้เป็นอารมณ์ที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพ และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้น โดยจัดกิจกรรมการฝึกอบรม มีกิจกรรมฝึกกระบวนการวิเคราะห์ ด้านความคิด ความเชื่อ ลักษณะอารมณ์ โดยใช้สื่อ เช่น คลิปวิดีโอ หนังสือ มีสไลด์วิดีโอ สื่อโฆษณาต่างๆ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศศึกษา พฤติกรรม และโอกาสเสี่ยงทางเพศ ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม การเห็นคุณค่าตนเองและการมีเป้าหมายในชีวิต

หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

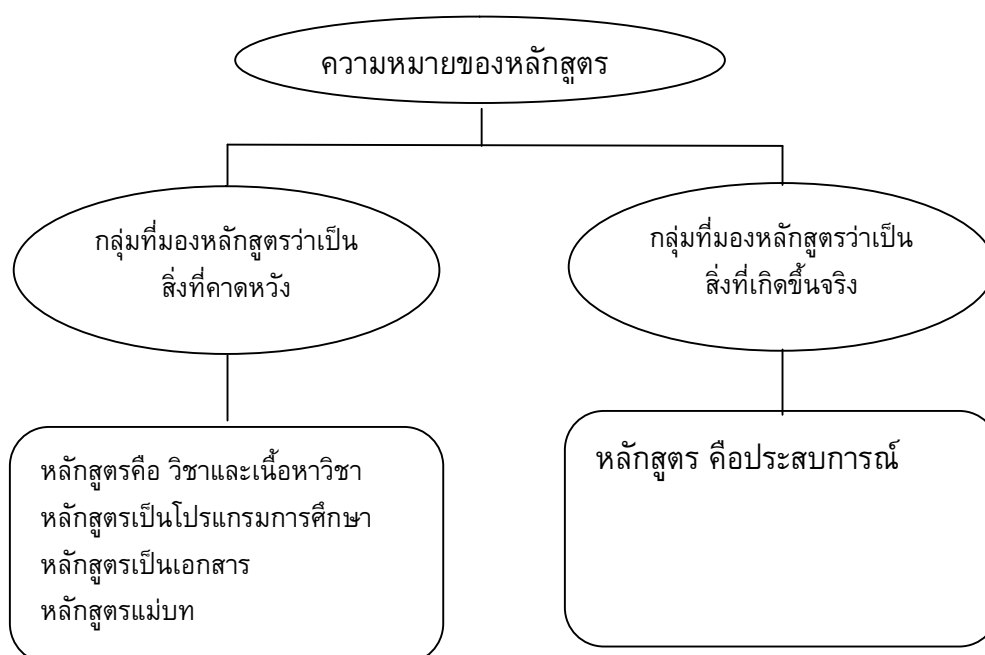
1. ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่า "หลักสูตร" ไว้หลากหลายแตกต่างกัน ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 7-8) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้สองทัศนะเดิม "หลักสูตร หมายถึง รายวิชา เนื้อหาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน" หลักสูตรของชั้นใดก็หมายถึง รายวิชาที่จัดขึ้นในชั้นนั้น รวมทั้งวิธีการเรียนการสอนที่จะมุ่งไปในลักษณะเดียวกัน คือ หนักไปในทางท่องจำเนื้อหา ทำแบบฝึกหัดมาก และการทดสอบความจำบ่อย ส่วนทัศนะใหม่ "หลักสูตร คือ แผน ซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้"

นิคม ชมพุลวง (2545, หน้า 42) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการที่จัดขึ้น โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่นต่อ สังคม และให้มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตตามสภาพของสังคมในขณะนั้น

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 7) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรมีความหมายหลาย อย่าง เมื่อศึกษาความหมายของหลักสูตรตามนิยามที่มีผู้ให้ไว้ สามารถจัดเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวัง (intended) กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นจริง (actualized) และกลุ่มที่มองหลักสูตรครอบคลุมทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมา กลุ่มที่มอง หลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่ต่างคาดหวังได้แก่ กลุ่มที่ตีความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรคือวิชาและ เนื้อหาวิชา เป็นโปรแกรมการศึกษา เป็นเอกสารและหลักสูตรแม่บท ส่วนกลุ่มที่มองหลักสูตรว่า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ได้แก่ กลุ่มที่ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ ดังภาพ 3

ภาพ 3 สรุปความหมายของหลักสูตร
ที่มา: (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, หน้า 7)

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 5) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่าหลักสูตรจะมีวิวัฒนาการคือเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเดิม หมายถึง รายวิชา หรือเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียน ส่วนตามความหมายใหม่ หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านร่างกาย สังคม ปัญญา และจิตใจ

ทาบา (Taba, 1962, p.8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย จุดประสงค์และจุดมุ่งหมายเฉพาะหลักสูตร ซึ่งให้เห็นถึงการเลือกและการจัดเนื้อหา พร้อมทั้งบ่งบอกหรือแสดงแนวทางที่แน่นอน ของการเรียนการสอน ไม่ว่าจะ มีจุดหมายหรือการจัดเนื้อหาสาระเป็นตัวกำหนดหรือไม่ก็ตาม ประการสุดท้ายหลักสูตรจะรวมโปรแกรมการประเมินผลไว้ด้วย

โอลิวา (Oliver, 1980, p. 10) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนหรือโปรแกรมสำหรับ ประสบการณ์ทั้งหลายที่ผู้เรียนจะต้องประสบภายใต้การอำนวยการของโรงเรียน

จากการให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรของนักการศึกษาพอสรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ต่างๆให้กับผู้เรียนโดยมีการเรียงลำดับการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นำไปพัฒนาความคิด ความสามารถ และทักษะต่างๆ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและเจริญงอกงาม

2. ความสำคัญของหลักสูตร

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 7-8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่า เยาวชนแต่ละวัยและแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมกัน กล่าวคือ มีแนวทางที่กำหนดไว้ว่า ควรเรียนวิชาอะไร เนื้อหาสาระมากน้อยแค่ไหน ควรได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีทักษะในด้านใด และควรมีพัฒนาการในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และมีปัญหาอย่างไร เมื่อพิจารณาข้อความที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่จะให้ความมั่นใจ เยาวชนรวมทั้งผู้เรียนทั้งมวลจะได้รับการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้ก็คือหลักสูตรนั่นเอง

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2544, หน้า 15-17) ให้เหตุผลความสำคัญของหลักสูตรไว้หลายประการดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเหมือนเบ้าหลอมพลเมืองดี และมีคุณภาพ ประชาชนจะมีลักษณะ และคุณภาพอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับการจัดหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้ผ่านหลักสูตรเป็นอย่างไร หลักสูตรนั้นจึงเสมือนเบ้าหลอม

2. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา เพราะหลักสูตรจะบอกให้ทราบว่าจัดการศึกษานั้นมุ่งหวังจะให้บรรลุวัตถุประสงค์อะไรบ้าง ในการทำงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ นั้นจะต้องจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์อย่างไร และจะใช้อะไรเป็นเครื่องแสดงว่าได้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา หลักสูตรจะเป็นเกณฑ์มาตรฐานให้ทุกสถาบันที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันเช่น โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ฯลฯ ได้จัดการศึกษาให้เป็นระเบียบแบบแผนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการดำเนินการเรียนการสอน หรือให้มีมาตรฐานในการจัดการศึกษาเหมือนกัน

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียน จึงเปรียบเสมือนแผนที่เดินเรือซึ่งบอกให้กัปตัน หรือครูผู้สอน รู้ว่าจะต้องตั้งเข็มทิศไปทางใด และจุดมุ่งหมายปลายทางของการเรียนการสอนคืออะไร และระหว่างทางที่ไป จะต้องทำอะไรบ้าง เป็นต้น ว่าต้องใช้สื่ออุปกรณ์ช่วย หรือต้องมีการตรวจสอบประเมินผล ต้องปรับปรุงวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน ซึ่งตัวผู้เรียนก็จำเป็นต้องทราบล่วงหน้าว่า จะได้เรียนรู้อะไร และจะได้รับผลอย่างไร นอกจากนี้จะต้องเตรียมการอย่างไร จึงจะสามารถเรียนรู้และได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย การเรียนการสอนจะบรรลุผลได้ทั้งผู้เรียน และผู้สอนจะต้องมีสิ่งที่จะช่วยกำหนดแนวทางเพื่อให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้อง และสนับสนุนซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ หลักสูตร ถ้าหากไม่มีหลักสูตรก็สอนไม่ได้เพราะไม่รู้ว่าจะสอนอะไร หรือถ้าจะสอนโดยคิดเอาเองก็จะเกิดความสับสน โดยที่อาจสอนซ้ำไปซ้ำมาไม่เรียงลำดับตามที่ควรจะเป็น ผลการเรียนรู้อาจไม่เป็นตามที่คาดไว้

เซเลอร์, และอเล็กซานเดอร์ (Saylor, & Alexander, 1974, p. 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นเสมือนแผนภูมิการเดินทาง และตารางที่ยึดหยุ่นได้ในการดำเนินการศึกษา หลักสูตรจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชา การบริหารโรงเรียนและเนื้อหาวิชาต่างๆ ทางด้านการศึกษาแต่ละระดับชั้นรวมอยู่ด้วย

จากความหมายข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความสำคัญของหลักสูตรซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความสมบูรณ์ทุกด้าน โดยมีหลักสูตรเป็นตัวชี้ทาง

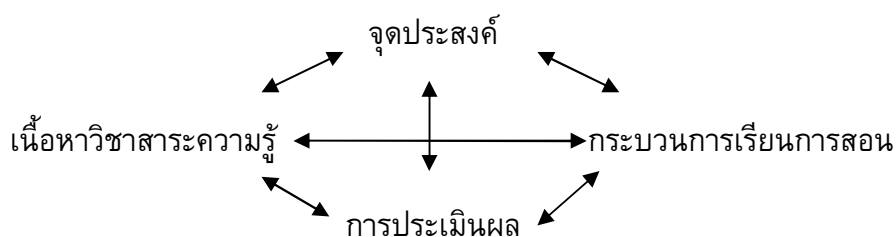
3. องค์ประกอบของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านให้ทัศนะไว้ถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์
2. สารความรู้ประสบการณ์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ดั่งภาพ 4

ภาพ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรตามแนวคิดของทาบา (Taba) ที่มา: (บุญชม ศรีสะอาด, 2546, หน้า 66)

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2552, หน้า 188) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร คือ

1. หลักการ
2. จุดหมาย
3. โครงสร้าง
4. คำอธิบายรายวิชา
5. ขอบข่ายเนื้อหา
6. เวลาเรียน
7. กิจกรรมการเรียนการสอน
8. สื่อการเรียนการสอน
9. การวัดผลและการประเมินผล

ทาบา (Taba, 1962, p. 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า หลักสูตรควร มีองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. วัตถุประสงค์ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร หรือ วัตถุประสงค์รายวิชา

2. เนื้อหาวิชาและจำนวนคาบเรียนการสอนของแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอนหรือกิจกรรม
4. การประเมินตามวัตถุประสงค์

โบแชมพ์ (Beauchamp, 1975, pp. 107-109) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญซึ่ง จะต้องเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร 4 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระและวิธีการจัด
2. จุดมุ่งหมายทั่วไป
3. แนวการนำหลักสูตรไปใช้สอน
4. การประเมินผล

จากองค์ประกอบของหลักสูตรที่นักการศึกษา ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้สามารถอธิบายสรุป ได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของนักการศึกษาประกอบด้วย 1) ความสำคัญ 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) ผู้เข้าอบรม 5) เนื้อหาสาระ 6) ระยะเวลา 7) กิจกรรมการฝึกอบรม 8) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 9) การวัดผลประเมินผล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้องค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย 1) ความสำคัญ 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) ผู้เข้าอบรม 5) เนื้อหาสาระ 6) ระยะเวลา 7) กิจกรรมการฝึกอบรม 8) สื่อประกอบการฝึกอบรม และ 9) การวัดผลประเมินผล

4. รูปแบบของหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่าน ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร ดังนี้
 สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 130-131) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรดังนี้

1. แนวความคิดที่ยึดวิชาหรือสาขาวิชาเป็นหลัก (designs focused on disciplines and subjects) ผู้ที่ยึดถือแนวความคิดนี้มีความเห็นว่า สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนก็คือความรู้ที่มีอยู่ในวิชาต่างๆ ดังนั้นรูปแบบของหลักสูตรจะต้องสะท้อนให้เห็นเนื้อหาวิชาที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ในกรอบของแต่ละวิชา โดยเรียงลำดับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น เรียงลำดับตามความยากง่าย หรือตามขั้นตอนการพัฒนาการ และความเจริญเติบโต วิธีการตามแนวความคิดนี้ทำให้เกิดหลักสูตรแบบที่เราเรียกว่า หลักสูตรรายวิชา (the subject curriculum) ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขทำให้เกิดหลักสูตรอีกหลายรูปแบบ แต่ที่ยังใช้อยู่คือ หลักสูตรสหสัมพันธ์ (the correlated curriculum)

2. แนวความคิดที่ยึดวิชาหรือสาขาเป็นหลัก (social activities and problems) แนวความคิดนี้เน้นหน้าที่ของบุคคลในสังคม ปัญหาของสังคมและการเสริมสร้างสังคม อันมีผลทำให้เกิดหลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรแกน (the core curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนเพราะถือว่า ปัญหาสังคมเป็นปัญหาร่วมของทุกคน

3. แนวความคิดที่ยึดความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก (designs focused on individual needs and interests) ตามแนวความคิดนี้ ความสนใจของผู้เรียนในปัจจุบันมีความสำคัญกว่าสิ่งใด เป็นการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นสิ่งต่างๆ ที่จะบรรจุในหลักสูตรจะเป็นที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน และปัญหาที่ผู้เรียนสนใจและต้องการแก้ไขหลักสูตรตามแนวคิดนี้มีชื่อว่าหลักสูตรประสบการณ์ (the experience curriculum) หรือ หลักสูตรที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (the child-centered curriculum)

4. แนวความคิดที่ยึดความสามารถเฉพาะของผู้เรียนเป็นหลัก (designs focused on specific competencies) ตามแนวความคิดนี้จะมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถ ที่ผู้เรียนพึงกระทำขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพวกทักษะในด้านต่างๆ จัดเรียงลำดับกันไป โดยแบ่งตามกลุ่ม

วิชาหรือหมวดวิชาตามความสะดวก ตามแนวคิดนี้จะได้หลักสูตรที่เรียกว่า หลักสูตรเกณฑ์ความสามารถ (the competency-based curriculum)

5. แนวความคิดที่ยึดทักษะในกระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก (designs focused on process skills) แนวความคิดนี้มุ่งวิธีการมากกว่าเนื้อหาวิชา โดยถือว่าความรู้เป็นเพียงวิถีทางที่นำไปสู่จุดประสงค์ของการเรียน การสอน ไม่ใช่จุดมุ่งหมายปลายทาง หลักสูตรที่เกิดแนวความคิดแบบนี้เรียกว่า หลักสูตรที่มุ่งกระบวนการ (the process approach curriculum)

6. แนวความคิดที่ยึดหลักการผสมผสานทั้งในด้านกระบวนการและความรู้ (designs focused on integration of knowledge process) แนวความคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตวิทยาเกสโตลท์ซึ่งต้องการเห็นภาพของเนื้อหาวิชา และกระบวนการในการเรียนการสอนทำให้มองไม่เห็นว่าการแยกวิชาออกจากกัน หลักสูตรตามแนวคิดนี้เรียกว่าหลักสูตรบูรณาการ (the social process and life function curriculum)

สมิธ, และชอร์ (Smith, & Shore, 1983, p. 376) กล่าวว่า รูปแบบหลักสูตรมีดังนี้

1. หลักสูตรรายหมวดวิชา (the subject matter curriculum)

1.1 หลักสูตรแบบหมวดวิชา (the broad fields curriculum)

1.2 หลักสูตรแบบสหสัมพันธ์ (correlated curriculum)

2. หลักสูตรแบบกิจกรรม (activity curriculum)

3. หลักสูตรแบบแกนกลาง (core curriculum)

ทาบ (Taba, 1962, p, 389) ได้รวบรวมรูปแบบหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรแบบรายวิชา (the subject matter curriculum)

2. หลักสูตรแบบหมวดวิชา (the broad fields curriculum)

3. หลักสูตรที่ยึดกระบวนการทางสังคมและการดำรงชีวิต (curriculum based on social and life function)

4. หลักสูตรที่ยึดกิจกรรมและประสบการณ์ (the activity and experience curriculum)

5. หลักสูตรแบบแกนกลาง (core curriculum)

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร สรุปได้ว่ารูปแบบของหลักสูตรมีทั้งรูปแบบของรายวิชาเป็นหลักหรือยึดความสนใจความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักหรือผสมผสานทั้งกระบวนการเรียนและความสนใจ โดยจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบหลักสูตรของ ทาบ ที่ยึดกิจกรรมและประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมุ่งส่งเสริม การเรียนการสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหา หาประสบการณ์จากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และนำไปใช้ในชีวิตจริง

5. การประเมินหลักสูตร

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตร ไว้ดังนี้

สูนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 249) ได้สรุปว่า การประเมินหลักสูตร คือกระบวนการในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรนั้นๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 99) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรใดๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คล้ายคลึงกันดังนี้ คือ

1. เพื่อหาทางปรับปรุง แก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร การประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล ฯลฯ มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือไม่ ในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใดและมีปัญหาอุปสรรคอะไร จะได้เป็นประโยชน์แก่พัฒนาหลักสูตรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่

2. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศ กำกับดูแลและการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินผลในลักษณะนี้ จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้จะได้ช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด การประเมินผลในลักษณะนี้ จะคุณภาพดีหรือไม่ดีตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ มากน้อยเพียงใด สมองความต้องการของสังคมเพียงใดและเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

4. เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่ อย่างไร การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่ การนำหลักสูตรไปใช้หลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งก็ได้

ทาบา (Taba, 1962, p. 29) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้อง หรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ซึ่งการประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่ง ได้แก่ จุดประสงค์ขอบเขตของเนื้อหาสาระ

คุณภาพของผู้บริหาร และผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน

กู๊ด (Good, 1970, p. 209) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรู้ภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการต่อเนื่องและการหมุนเวียนกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการประเมินหลักสูตรสรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตร หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จาก กระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูล มาเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูล มาตรวจสอบว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมกับการนำไปใช้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น

6. กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

นักวิชาการทางการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายประการ ดังนี้

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 151) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า เป็นการจัดทำหลักสูตรแม่บท เพื่อไปใช้โดยแพร่หลายทั้งระบบการศึกษาเป็นหลักสูตรที่ได้ทำการยกร่างและทำการทดลองทดสอบ แก้ไขจนได้หลักสูตรแม่บทนั้น เราเรียกว่า หลักสูตรต้นแบบ จึงเห็นได้ว่าก่อนจะได้หลักสูตรแม่บทมาใช้จะต้องทำหลักสูตรต้นแบบเสียก่อน

สุคนธ์ เครือคำ (2543, หน้า 43) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรฉบับใดฉบับหนึ่งที่สร้างขึ้นและประกาศใช้ย่อมดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดกับสภาพและความต้องการของสังคมในสมัยนั้นๆ ตลอดจนความกว้างหน้าทางวิทยาการ และเทคโนโลยีเปลี่ยนไปแล้วหลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนแม่บท หรือหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาที่ใช้อยู่ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล สภาพของสังคม ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 63-64) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า สำหรับภาษาไทยนิยมใช้คำว่า การพัฒนาหลักสูตรแทนกระบวนการในการสร้างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และการยกร่างหลักสูตร

ทาบ (Taba, 1962, p. 454) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและ

ความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบหลักสูตร

กูด (Good, 1973, pp. 157-158) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะคือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอนวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่าเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึงการแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

จากความหมายและแนวคิดข้างต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาหรือปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดีขึ้น กล่าวคือมีการจัดการหลักสูตรให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรโดยมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ จุดมุ่งหมายการสอน ไปถึงการวัดและการประเมินผล

7. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

มีนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างชาติได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 65-69) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตร มีรูปแบบตามหลักการและทฤษฎี ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดและรูปแบบ สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ ต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร
 - ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
 - ขั้นที่ 3 การประเมินผล

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์จะต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ก่อนจะกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างกว้างๆ นั้นจะต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น สังคม เศรษฐกิจ ค่านิยม ความเชื่อ และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตในสังคม ตลอดจนการเมืองการปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลที่สำคัญคือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในด้านความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ หรือจากผลการวิจัยที่สรุปให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรจัดการเรียนการสอนแล้วนำมาประมวลเข้าด้วยกันจนเป็นจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ ของหลักสูตรหรือจุดประสงค์ชั่วคราว (tentative objectives) จากนั้นจุดประสงค์ชั่วคราวจะได้รับการกลั่นกรองจากข้อมูลด้านปรัชญาการศึกษา และจิตวิทยาการเรียนรู้อีกครั้งหนึ่ง

2. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ หลังจากเลือกกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร แล้วขั้นต่อมาคือการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เช่นอย่างไร ในการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงเกณฑ์ในการจัดคือ ลำดับก่อนหลัง (sequence) ความต่อเนื่อง (continuity) และการบูรณาการ (integration) ระหว่างผู้เรียนกับ สถานการณ์ที่แวดล้อม ไทเลอร์ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ ดังนี้

- 2.1 ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกพฤติกรรม และเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์
- 2.2 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นควรจะทำให้ผู้เรียนพึงพอใจที่จะปฏิบัติตาม พฤติกรรมที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์
- 2.3 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นควรอยู่ในขอบข่ายความพึงพอใจที่พึงปฏิบัติได้
- 2.4 กิจกรรมและประสบการณ์หลายๆ ด้านของการเรียนรู้อาจนำไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียว

2.5 ในทำนองเดียวกันกิจกรรมและ ประสบการณ์การเรียนรู้เพียงหนึ่งอย่างอาจ ตอบสนองจุดประสงค์หลายๆ ข้อได้

3. การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายซึ่งจะทำให้ทราบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัด ขึ้นนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เพียงใด สมควรจะมีการปรับแก้ในส่วนใดบ้าง ควร พิจารณา จากสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 กำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดและพฤติกรรมที่คาดหวัง
- 3.2 วัดและวิเคราะห์สถานการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น
- 3.3 ศึกษาสำรวจข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือที่จะวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่าง เหมาะสม

3.4 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1) ความเป็นปรนัย (objectivity)
- 2) ความเชื่อมั่น (reliability)
- 3) ความเที่ยงตรง (validity)

3.5 การพิจารณาผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้เป็น รายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การอธิบายเพียงส่วนดีของหลักสูตรหรือสิ่งที่จะต้องปรับแก้เพื่อเป็น แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ได้ลำดับขั้นการพัฒนาหลักสูตรไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่างๆของ สภาพทางสังคม

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้การเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 จัดระเบียบลำดับ ขั้นตอนของเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 จัดเรียงลำดับ ขั้นตอน ประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินผลและแนวทางในการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 8 ตรวจสอบความคงที่

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 65-69) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบา (Taba) ไว้ดังนี้

ทาบาได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรทั้งหลายจะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน และประเมินผล องค์ประกอบพื้นฐานเหล่านี้ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนคล้ายรูปแบบของ ไทเลอร์ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (diagnosis of needs) ของผู้เรียนและของสังคม
2. กำหนดจุดมุ่งหมาย (formulation of objectives)
3. เลือกเนื้อหาสาระ (selection of content)
4. จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (organization of content)
5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (organization of learning experiences)
6. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (selection of learning experiences)
7. การประเมินผลเพื่อตรวจสอบดูกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมิน (determination of what to evaluate and the ways and means of doing it)

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2552, หน้า 92-93) ได้รวบรวมของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศไว้ดังนี้

เซเลอร์, และอเล็กซานเดอร์ (Saylor, & Alexander, 1974, pp. 44-45) ได้ศึกษาแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ และทาบา และนำมาปรับขยายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต (goals, objectives, and domains) ได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล (personal development) มนุษย์สัมพันธ์ (human relation) ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง (continued learning skills) และความชำนาญเฉพาะด้าน (specialization)
2. การออกแบบหลักสูตร (curriculum design) มีการวางแผนออกแบบหลักสูตร ตัดสินใจเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกมาแล้ว

3. การใช้หลักสูตร (curriculum implementation) มีการวางแผนและจัดทำแผนการสอน (instructional plans) ในรูปแบบต่างๆ ครูผู้สอนจะเลือกวิธีการสอนและวัสดุสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินหลักสูตร (curriculum evaluation) การประเมินผลหลักสูตรจะเป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบนี้ นักพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร สามารถตัดสินใจได้ว่าจะยังคงใช้หลักสูตรนี้ต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไขหรือควรรยกเลิกหลักสูตรดังกล่าว

จากการศึกษารูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่ารูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 อย่าง ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของสังคมและผู้เรียน กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ 2) มีการวางแผนและจัดทำแผนการสอน เลือกเนื้อหาสาระ เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 3) กิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนด และ 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

8. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรถือว่ามีความสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตร ส่วนใหญ่ผู้พัฒนาหลักสูตรทั้งหลายไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มากนัก ผลที่ปรากฏก็คือความยุ่งยากในการพัฒนาหลักสูตรให้สมบูรณ์ และความยุ่งยากนี้ต่อมาเมื่อมาถึงการใช้หลักสูตรในภายหลังด้วย ลำดับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 66) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา ไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพ ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์

2. กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา

3. คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยคัดเลือกมาให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

4. จัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหาที่คัดเลือกมา

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และวิธีสอนแบบต่างๆ เป็นแนวทาง

6. จัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้

7. ประเมินผล เป็นขั้นที่จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยปกติจะพิจารณาจากผลของการใช้หลักสูตร นั่นคือ พิจารณาว่าผู้เรียนได้

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ที่กล่าวไว้หรือไม่ เนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงใด

8. ตรวจสอบความคงที่ และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน โดยตรวจสอบตามแนวของคำถามที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์หรือไม่
- ประสบการณ์การเรียนรู้ได้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์หรือไม่
- ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมเพียงใด ฯลฯ

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 50) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ ปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติและเนื้อหาวิชา

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นเสมือนสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล เพื่อให้ทราบว่าควรจะวัดและประเมินผลอะไรบ้าง

ไทเลอร์ (Tyler, 1968, p. 1) ได้เสนอแนวคิดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

จากแนวคิดของนักการศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรควรมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) สำรวจความต้องการของชุมชน สังคมและนักเรียนเพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) คัดเลือก จัดเนื้อหาสาระ เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ จัดประสบการณ์ 4) ประเมินผลหลักสูตรเพื่อตรวจสอบ

ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ใช้รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของทาบา(Taba) มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1.ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ ของผู้เรียน และของสังคม 2. กำหนดจุดมุ่งหมาย 3.เลือกเนื้อหาสาระ 4.จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ 5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 7. การประเมินผลเพื่อตรวจสอบดู กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมิน

9. หลักสูตรฝึกอบรม

สำหรับความหมายของหลักสูตรฝึกอบรมได้มีนักการศึกษา และนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2545, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม และผู้เข้าอบรมนำความรู้ และทักษะที่ได้รับนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อองค์กร

สุภาพร พิศาลบุตร, และยงยุทธ เกษสาคร (2546, หน้า 11) ได้สรุปความหมายของการฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะของบุคคล เพื่อที่จะปรับปรุงและเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชูชัย สมितिไกร (2548, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม (training) คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และเจตคติ (attitude) ของบุคลากรอันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นโครงการที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อช่วยให้พนักงานมีคุณสมบัติในการทำงานสูงขึ้น เช่น เป็นหัวหน้าที่สามารถบริหารงานและบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดีขึ้น หรือเป็นช่างเทคนิคที่มีความสามารถในการซ่อมแซมเครื่องจักรกลได้ดีขึ้น เป็นต้น

โกลด์สเทน (Goldstein, 1986, p. 3) กล่าวว่า การฝึกอบรมหมายถึง การได้มาของทักษะ กฎเกณฑ์ แนวคิด หรือทัศนคติอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง

ไมโคลีวิช, และเบอร์ดิว (Milkovich, & Boudreau, 1991, p. 407) ได้ให้คำนิยามการฝึกอบรมไว้ดังนี้ การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ที่เป็นระบบ รวมถึงการจูงใจพนักงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และมีคุณลักษณะตามที่ต้องการใช้งาน

จากการศึกษาความหมายของการฝึกอบรมที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความสามารถและทัศนคติอันจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน และเป็นไปตามความมุ่งหมายของการฝึกอบรม

10. ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม

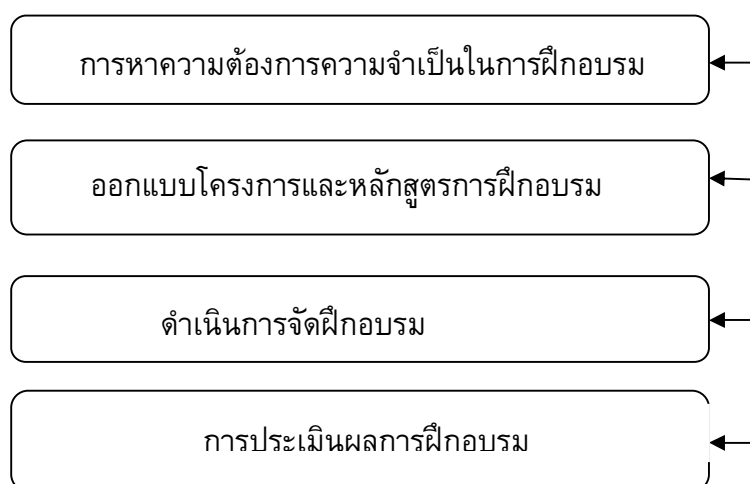
มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

สมชาติ กิจยรรยง, และอรจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2539, หน้า 23-25) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการจัดฝึกอบรม คือ วงจรหรือกระบวนการในการจัดฝึกอบรมได้มีผู้ให้

องค์ประกอบหรือกระบวนการในการฝึกอบรมไว้หลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนได้จัดตัวอย่างไว้ในตอนท้าย แต่โดยภาพรวมแล้วจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือ

1. การมองปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการค้นหาปัญหา 2 วิธี คือ
 - 1.1 มองชี้เฉพาะเจาะจงปัญหาที่พบเห็นหรือเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว
 - 1.2 สำรวจเพื่อหาปัญหา คือ ตามหาว่าจะเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้างในอนาคต จากสถานการณ์ปัจจุบันนี้คือหาปัญหาก่อนที่จะเกิด
2. หาทางแก้ไขปัญหามี 2 วิธี คือ
 - 2.1 แก้ไขโดยการปรับปรุงนโยบาย โครงสร้าง หรือวิธีอื่นๆ
 - 2.2 วางแผนการฝึกอบรมโดยการจัดโครงการฝึกอบรม
3. การดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรม
 - 3.1 ค้นหาความต้องการจำเป็นในการจัดฝึกอบรม
 - 3.2 วางแผนการฝึกอบรมโดยการจัดโครงการฝึกอบรม
 - 3.3 การบริหารโครงการฝึกอบรมและการอำนวยความสะดวก
 - 3.4 ประเมินผลการฝึกอบรมและวิเคราะห์ผล
 - 3.5 ค้นหาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมใหม่

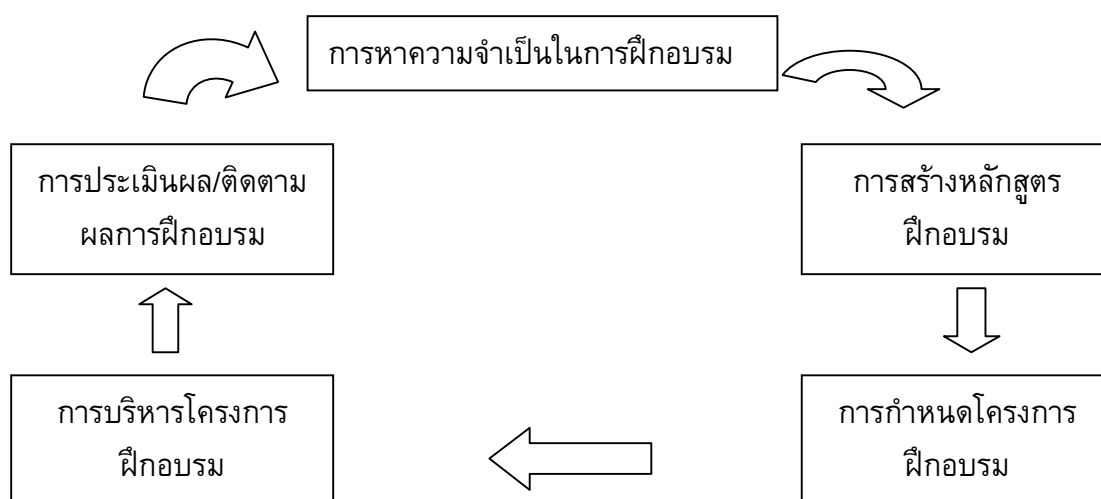
ตัวอย่างกระบวนการฝึกอบรมและความสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอน ดังภาพ 5

ภาพ 5 กระบวนการฝึกอบรมและความสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอน

ที่มา : (สมชาติ กิจยรรยง, และ อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2539, หน้า 25)

ดวงใจ ศุภสารัมภ์ (2547, หน้า 1) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการฝึกอบรมและวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม ดังภาพ 6

ภาพ 6 รูปแบบกระบวนการฝึกอบรม

ที่มา : (ดวงใจ ศุภสารัมภ์, 2547, หน้า 11)

ชูชัย สมितिไกร (2548, หน้า 29-34) ได้กำหนดกระบวนการของการจัดการฝึกอบรม อย่างเป็นระบบ ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม การวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนแรกของการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้ทราบข้อมูลที่สำคัญสำหรับการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนแรกจะเป็นสิ่งที่นำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม เป็นการคัดเลือกและออกแบบฝึกอบรมซึ่งนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล การสร้างเกณฑ์ (criteria) สำหรับการประเมินผลควรที่จะได้กระทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะต้องอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 จัดการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรมตามแผนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผลการฝึกอบรม การประเมินผลการฝึกอบรมประกอบด้วย กระบวนการ 2 ชนิดด้วยกัน คือ การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผลและวัดผลโดยใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้นหรือไม่ภายหลังการฝึกอบรม

จากการศึกษาความหมายของขั้นตอนการฝึกอบรมที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่าขั้นตอนรูปแบบของการฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาความต้องการ ความจำเป็นของการฝึกอบรม 2) จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม 3) ดำเนินการฝึกอบรม 4) ประเมินผล การฝึกอบรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการฝึกอบรมของ สมชาติ กิจจรยง ที่มี กระบวนการฝึกอบรมที่สัมพันธ์กันของแต่ละขั้นตอน คือ 1) การหาความต้องการ ความจำเป็นในการฝึกอบรม 2) ออกแบบโครงการและหลักสูตรฝึกอบรม 3) ดำเนินการจัดฝึกอบรม 4) ประเมินผลการฝึกอบรม

11. ประโยชน์ของการฝึกอบรม

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

อ้อม ประนอม (2540, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมที่จัดได้อย่างมีระบบจะเกิดผลดีหลายประการดังนี้

1. ช่วยป้องกันปัญหาโดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาระหว่างปฏิบัติงานได้
2. ช่วยเสริมสร้างความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยให้กับบุคลากร
3. ช่วยประหยัดงบประมาณรายจ่ายเนื่องจากเป็นกรรมวิธีที่ทำในระยะสั้นงบประมาณจำกัด มีวัตถุประสงค์เจาะจงชัดเจน
4. เป็นการช่วยให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ และเพิ่มเติมประสบการณ์โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่องานที่ปฏิบัติ ซึ่งสามารถจัดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงานและนอกเวลาทำงาน
5. เป็นกรรมวิธีที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกัน เพราะการฝึกอบรมทำให้บุคลากรมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
6. เป็นกรรมวิธีที่ช่วยให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติ
7. ช่วยให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความพร้อมที่จะทำงาน กล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรค
8. ช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต และช่วยให้บุคลากรรู้จักการพัฒนาตนเอง

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2548, หน้า 23-24) กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรม มี 6 ประการ คือ

1. ลดเวลาเรียนรู้
2. ปรับปรุงการปฏิบัติงาน
3. การสร้างเจตคติ
4. ช่วยเหลือการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน
5. สนองความต้องการของแรงงาน
6. เป็นประโยชน์กับตัวพนักงานเอง

จากที่นักวิชาการที่กล่าวมา พอสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการฝึกอบรมได้ดังนี้ คือมีประโยชน์ต่อตัวบุคคลคือ เสริมสร้างความรู้ใหม่ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้บุคคลมีคุณภาพสูงขึ้น สร้างความก้าวหน้าให้กับตนเองและหน่วยงาน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จะเกิดประโยชน์คือ ช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สร้างเจตคติที่ถูกต้องเหมาะสม เพิ่มเติมประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง สามารถลดเวลาการเรียนรู้โดยไม่เกิดความเสียหายต่อเวลาเรียน เพราะจัดขึ้นในระหว่างการเรียนปกติ

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

1. พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

พรรณพิไล ศรีอารมณ์ (2537, หน้า 40-41) พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นโดยทั่วไป จะเริ่มจากความพึงพอใจระหว่างเพศตรงข้าม ซึ่งแบ่งเป็น3ขั้นตอน คือ

1. การสร้างมิตรภาพ
2. การเกิดความรัก
3. การมีความสัมพันธ์ทางเพศ

ซึ่งชายและหญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องเหล่านี้ ผู้ชายอาจมีการสร้างมิตรภาพแล้วข้ามขั้นไปมีความสัมพันธ์ทางเพศได้โดยไม่มีความรักเข้ามาเกี่ยวข้องเลยแต่ผู้หญิงต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ผู้หญิงต้องก้าวจากการสร้างสัมพันธ์ภาพไปสู่การเกิดความรัก สนใจที่จะมีความสัมพันธ์เพื่อความรักอันยั่งยืนแต่งงานก่อนจะมีความสัมพันธ์ทางเพศ การที่วัยรุ่นชายหญิงมีความสัมพันธ์กัน เช่น การไปเที่ยวด้วยกัน จับมือถือแขน การโอบกอด การจูบ การเล้าโลมถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กัน มักจะเป็นเพราะฝ่ายหญิงคิดว่ามีความรักซึ่งกันและกันจึงยอมสละให้ได้แต่แท้จริงแล้วฝ่ายชายอาจทำไปเพียงต้องการความพึงพอใจเท่านั้น โดยไม่มีความรักหรือไม่ต้องการรับผิดชอบเลย

พัชรินทร์ สิมะทราช (2544, หน้า19) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศเป็นการแสดงออกเพื่อสนองการเร้าทางอารมณ์ และการตื่นตัวของร่างกายต่อสถานการณ์ที่ยั่วทางอารมณ์

สิริวรรณ ธีบุญผล, และคนอื่นๆ (2548, หน้า18) พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การแสดงออกทางเพศในรูปแบบการกระทำซึ่งอาจเป็นสิ่งที่บุคคลแสดงออกมาต่อตนเองหรือต่อผู้อื่นก็ได้

บรูคส์กัน, และฟรัสเทนเบอร์ก (Books- Gunn, & Furstcnberg, 1990, pp. 245-248, อ้างอิงใน ธาดา ลิเกษม, 2545, หน้า 44) ได้แบ่งปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นแตกต่างกันดังนี้

1. ปัจจัยทางด้านชีวภาพ พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นจะได้รับอิทธิพลจากฮอร์โมนเพศโดยมีปัจจัยทางด้านสังคม เป็นตัวกระตุ้นในการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์
2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ค่านิยมในเรื่องเพศของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาในเรื่องเพศสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่เร็วหรือช้าของวัยรุ่น
3. ปัจจัยของกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะบรรทัดฐานในเรื่องเพศของกลุ่มเพื่อน จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก
4. ปัจจัยด้านการศึกษา พบว่า วัยรุ่นที่มีผลการเรียนไม่ดี และมีระดับการศึกษาต่ำ จะมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าวัยรุ่นที่มีผลการเรียนดีและยังคงเรียนอยู่ โดยมากจะเป็นผู้มีฐานะไม่ดีด้วย

2. การปรับพฤติกรรม

มีผู้ให้ความหมายของการปรับพฤติกรรมไว้ด้วยกันหลายท่าน ดังนี้

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2544, หน้า 130) ได้ให้ความหมายและวิเคราะห์พฤติกรรมที่ต้องปรับ เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาไว้ดังนี้ พฤติกรรมที่ปัญหาแทนพฤติกรรมที่เป็นปกติสังคัมลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาก็มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าสังคัมนั้นๆ ยอมรับพฤติกรรม พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมปกติ และ พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติที่ปัญหา การประเมินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การประเมินว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาก็ต้องมีการสังเกต พฤติกรรมนั้นๆ ในหลายลักษณะประกอบกัน เพื่อการตัดสินใจ อย่างถูกต้องว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ต้องทำตามขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับเพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง

มุสตี เกลิมสุข (2545, หน้า 198) ในลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหานี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่พ่อแม่ผู้ได้รับการชี้แนะหรือผู้ปกครองของเด็กควรจะให้การสังเกตดูพฤติกรรมที่เป็น

ปัญหายังมีความแตกต่างกันในแต่ละสังคมโดยที่สังคมหนึ่งอาจมีความเห็นว่า พฤติกรรมที่ปกติธรรมดาที่เป็นเช่นนี้เพราะในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันย่อมต้องมีการวางแผนทางการปฏิบัติของบุคคลในแต่ละสังคมไว้มิเหมือนกัน เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความเชื่อและมีทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ ที่คล้ายกัน ดังนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในแต่ละสังคมอาจมีความแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้น ยอมรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในแต่ละสังคมอาจมีความแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสังคมนั้น ยอมรับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น การรักร่วมเพศ ในขณะที่สังคมไทยถือว่าเรื่องนี้เป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังนั้นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในสังคมหนึ่งๆ อาจเปลี่ยนไปตามสมัยต่างๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

พรรณพิไล ศรีอาภรณ์ (2537, หน้า 40-41) พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกต่อเพศตรงข้าม โดยทั่วไปชายหญิงจะเริ่มคบกันตั้งแต่อายุในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศตรงข้ามต้องการความรัก ต้องการความเป็นอิสระจากบิดาและมารดา จึงเริ่มมองหาเพศตรงข้ามที่ถูกใจเพื่อนำไปสู่ความรักและการแต่งงานในอนาคต พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมต่างๆ วัยรุ่นที่ได้รับอิทธิพลจากต่างชาติ จากการสื่อสารไร้พรมแดน ในเรื่องการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ การจับมือ การแตะต้องร่างกายกันได้อย่างอิสระ จะนำไปสู่โอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย

กาซดิน (Kazdin, 1984, p. 28) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศ และได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงเอกลักษณ์ทางสังคม และ / หรือ เอกลักษณ์ส่วนบุคคลในรูปแบบของความพึงใจในกิจกรรมทางเพศต่อเพศเฉพาะที่เขาปรารถนา เอกลักษณ์นี้จะถูกเสนอต่อสังคมและถูกตีความในบริบทต่อสังคมโดยการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเพศเข้ากับการเลือกวิถีทางเพศของบุคคลเอกลักษณ์ทางเพศของบุคคลภายใต้บริบทของสังคม จะมีทั้งในรูปแบบของรักต่างเพศ รักร่วมเพศ หรือ รักสองเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหรือเอกลักษณ์ทางเพศแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมแบบรักต่างเพศ หมายถึง การมีพฤติกรรมทางเพศระหว่างเพศหญิงและเพศชายเท่านั้น เป็นความรู้สึกการกระทำทางเพศระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย
2. พฤติกรรมแบบรักร่วมเพศ หมายถึง การมีพฤติกรรมทางเพศระหว่างชายกับชาย หรือ หญิงเท่านั้น เป็นความรู้สึกและการกระทำทางเพศที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความสุขและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทางเพศเดียวกัน
3. พฤติกรรมแบบ รักสองเพศ หมายถึง การมีพฤติกรรมทางเพศกับทั้งเพศหญิงและเพศชายเป็นความรู้สึกและการกระทำทางเพศที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความสุขและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ทางเพศเดียวกันหรือ กับต่างเพศก็ได้

การปรับพฤติกรรมของเอลลิส (behavior modification)

1. การปรับพฤติกรรม (behavior modification) อ้างอิงจากสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2552) เป็นการนำเอาเทคนิคของ operant conditioning มาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นพฤติกรรมที่ต้องการ โดยไม่ให้ความสนใจกับพฤติกรรม ที่ไม่พึงปรารถนาและให้ความสนใจกับการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

2. เทคนิคการปรับพฤติกรรมในเยาวชน

เทคนิคการปรับพฤติกรรมนั้นใช้หลักทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม วิธีการปรับพฤติกรรม มีเป้าหมาย 3 เรื่อง คือ

1. ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
2. ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม
3. สร้างพฤติกรรมใหม่

ถ้าเยาวชนได้รับการบำบัดโดยการปรับพฤติกรรมและกระตุ้นพัฒนาการในด้านที่บกพร่องอย่างสม่ำเสมอ

3. วิธีใช้ในการปรับพฤติกรรม

1. การเสริมแรง เป็นส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ให้ซ้ำอีกเมื่อได้รับคำชมหรือรางวัล

2. การหยุดยั้ง เป็นการงดให้รางวัล งดให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3. การงดร่วมกิจกรรม เป็นการงดในช่วงเวลาจำกัด แต่ไม่ควรงดนานเกินไป

4. การทำสัญญา เป็นการเซ็นสัญญาระหว่างครูกับนักเรียนในลักษณะที่เป็นลายลักษณ์อักษร ระยะเวลา การทำสัญญาไม่ควรนานเกินกว่าที่เด็กจะทำได้ มีการตรวจสอบตลอดเวลา เมื่อผิดสัญญาควรมีการลงโทษ หากมีการปฏิบัติตามควรให้รางวัลแก่เด็ก

5. การลงโทษ เป็นขบวนการในการขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน และไม่ให้เยาวชนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อีก

6. การเป็นพฤติกรรมแบบอย่างที่ดี ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน เด็กอาจยึดครูเป็นแบบอย่างที่ดีหลาย ๆ ด้านนอกจากนี้อาจให้นักเรียนที่ดีเป็นแบบอย่างแทนก็ได้

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้วิธีการปรับพฤติกรรมโดยได้ลำดับการปรับพฤติกรรมดังนี้

1. งดให้ความสนใจต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
2. การเสริมแรง เป็นส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์
3. การทำสัญญา เป็นการเซ็นสัญญาระหว่างครูกับนักเรียน

4. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

4.1 พฤติกรรมเสี่ยง

ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย พฤติกรรมทางเพศไว้ดังนี้

ปวีณา สายสูง (2541, หน้า 141) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิกการ ทุพพลภาพเกิดผลเสียต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ อัตราการตายและอัตราการป่วย เนื่องจากวัยรุ่นเป็นที่ยึด ประสพการณ์ชีวิต รวมถึงการพัฒนาความคิดและสติปัญญายังไม่พอดีที่จะเข้าถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

กรมสุขภาพจิต (2544, หน้า17) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต ปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองดื่ม เสพ สูดสิ่งเสพติด เริ่มมีปัญหาการเรียน

ธนินี เขียวอยู่ (2546, หน้า 5) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมเสี่ยงว่ามีลักษณะ พฤติกรรมดังนี้พฤติกรรมเสี่ยงคือการกระทำใดๆ ที่เสี่ยงต่อการเกิดผลเสียต่อสุขภาพ

4.2 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

พัชรินทร์ สิมทะราช (2544, หน้า 12) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึงการปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์เร็วตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการหรือคู่นอน โดยไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัย การมีจำนวนคู่นอนมากกว่า1 คน และการมีเพศสัมพันธ์ขณะมีอาการ มีเมมาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการใช้สารเสพติด ซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศก่อให้เกิด ผลเสียต่อสุขภาพอนามัยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

วินัย เพ็ชรช่วย (2550, หน้า 35) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำ หรือ การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศโดยครอบคลุมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอก แทนพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อ พฤติกรรมทางเพศ จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย คือ ครอบครัว เพื่อน สังคม และ วัฒนธรรม พฤติกรรมทางเพศของมนุษย์มีผลพวงจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ทั้งปัจจัยทางด้านชีวภาพและทางจิตใจ หากแต่แสดงออกทางเพศจะมากหรือน้อยแค่ไหน มักขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมร่วมด้วยจะมีกิจกรรมแห่งรักมันต้องดูกาลเทศะยิ่งล้าลึก ยิ่งต้องเป็นส่วนตัววัฒนธรรมจึงเป็นบรรทัดฐานในการประเมินพฤติกรรมว่าถูกต้องเหมาะสม ดีชั่ว จาริต ธรรมเนียมปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆของมนุษย์มีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชนกลุ่มสาวยุค 2000 ท่ามกลางสังคมไทย ที่คละเคล้าไปด้วยวัฒนธรรมไทยถือปฏิบัติมา แต่ดั้งเดิม แต่ถูกผสมผสานกับวัฒนธรรมตะวันตก จึงตกอยู่ในภาวะสับสนใน ค่านิยม ปฏิบัติทางเพศที่มีความแตกต่างกันในสองวัฒนธรรม กระแสวัฒนธรรมตะวันตกส่วนหนึ่งหลั่งไหลผ่านสื่อภาพยนตร์ ฮอลลีวูด

ทะเลสาบตา แทรกซึม สุ่มมองเป็นการปฏิบัติตามค่านิยมใหม่ โดยเฉพาะ ค่านิยมเรื่องเพศที่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทางเพศของหญิงไทย

สรุปได้ว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น หมายถึง หมายถึง การแสดงออกถึงการกระทำหรือการปฏิบัติตนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ได้แก่ การสัมผัสเนื้อตัวกันของชายหญิงที่เป็นคู่รักกัน การอยู่ลำพังสองต่อสองในที่ลับตาคน การไปเที่ยวและพักค้างแรมด้วยกัน สถานการณ์ที่ยั่วยั่วอารมณ์ทางเพศ การแต่งกายเพื่ออวดร่างกายตนเอง การดื่มเครื่องดื่มที่ทำให้มีเมฆาขาดสติ การดูสื่อลามก อันเป็นสาเหตุที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และการตั้งครรภ์ในวัยเรียน

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการปรับพฤติกรรมของเอลลิส แบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม โดยจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ถึงผลเสียของลักษณะของอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ที่เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความรู้สึก อารมณ์ และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้วยการใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพ A-B-C สอนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลักษณะความคิด ความเชื่อ ที่ไร้เหตุผล ให้มีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล โดยสอนวิธีการคิดที่มีเหตุผล ทักษะการคิดที่เป็นระบบ ผ่านสื่อ เช่น คลิปวิดีโอหนังสือ มิวสิควิดีโอ สื่อโฆษณา ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล การลงโทษตนเองออกไป ให้ผู้เรียนมีความคิดความเชื่อที่มีเหตุผล สรรวจคุณค่าของตนเองและวางแผนดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายด้วยความมีเหตุผล และนำความคิดความเชื่อที่มีเหตุผลไปแก้ไขปัญหาต่างๆ ต่อไป

ค่านิยมทางเพศ

1. ความหมายของค่านิยม

พวงผกา ประเสริฐศิลป์ (2543, หน้า 81) ได้กล่าวว่าค่านิยม เป็นแนวความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ เป็นความต้องการของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ เป็นกรอบของการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของตัวเอง เพราะค่านิยมที่พึงประสงค์และไม่ประสงค์ควบคู่กันไปตามความต้องการของแต่ละสังคม เพราะค่านิยมของแต่ละสังคมยอมรับไม่เหมือนกัน เนื่องจากค่านิยมเป็นตัวกำหนดผลักดันให้เกิดพฤติกรรมโน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

รัช (Ruch, 1961, p. 61) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นแรงจูงใจอันสำคัญที่มีต่อจุดหมายในชีวิตจุดมุ่งหมายใดของชีวิตมาแล้วค้ำค่า เราจะกล่าวว่าจุดมุ่งหมายนั้นมีค่านิยมในระดับต่ำ สิ่งใดที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยง แสดงว่า บุคคลนั้นมีค่านิยมที่ไม่ดีหรือมีค่าในทางลบต่อสิ่งนั้น ค่านิยมจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

มิลเลอร์ (Miller, 1967, p. 45) ได้อธิบายว่า ค่านิยมเป็นเจตคติและความเชื่อที่ฝังลึกในชีวิตของบุคคลและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในทุกด้าน จากพฤติกรรมที่เห็นได้ง่าย อาทิเช่น การแต่งกาย ไปจนถึงพฤติกรรมที่ซับซ้อน เช่นการแสดงความคิดเห็น การเลือกคู่ครอง

ความยุติธรรม เป็นต้น จากทัศนะต่างๆเกี่ยวกับความหมายของค่านิยมเมื่อประมวลแล้วสรุปได้ว่าค่านิยม เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการคงอยู่ของสังคมมนุษย์ ค่านิยมมีบทบาทต่อความคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ทำให้สังคมมีโน้มเอียงไปในทิศทางเดียวกันในสังคมนั้นๆ อันจะเป็นแนวทางที่มนุษย์จะประพฤติตนไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง ที่ตัวเองได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับตน หรือสังคมยอมรับนับถือ และปฏิบัติตามแนวคิดนั้นๆ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยก็ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และตามความคิดเห็นของมนุษย์ในสังคมนั้น

สรุปได้ว่าค่านิยมหมายถึงความคิดความเชื่อของบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมและนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมมีทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์หากบุคคลมีพฤติกรรมโน้มเอียงไปทางใดก็เป็นเพราะว่าบุคคลมีแนวคิดที่ตนเองพิจารณาไตร่ตรองว่าดีสำหรับตนแต่ก็อาจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา

2. ประเภทของค่านิยม

ค่านิยมนั้นกล่าวกันโดยทั่วไปว่ามี 2 ประเภท คือ ค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมของสังคม

1. ค่านิยมส่วนบุคคล ค่านิยมส่วนบุคคลเป็นการตัดสินใจเลือกในสิ่งหรือสถานการณ์ที่ตนต้องการหรือพอใจนั้นถือว่าเป็นค่านิยม (value) ของบุคคลนั้น เช่น นายแดงอยากเป็นคนขยันขันแข็งเอาการเอางาน นายแดงก็จะปฏิบัติตามตามพื้นฐานของความคิดของตนเอง เพราะฉะนั้น นายแดงจะมีค่านิยมของความขยันขันแข็งและแสดงความเป็นคนขยันออกมา

2. ค่านิยมของสังคม ซึ่งนักวิชาการได้แสดงแสดงทัศนะไว้อย่างต่าง ๆ กันดังนี้ ค่านิยมของสังคม คือ การรวมค่านิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม กล่าวคือ สมาชิกของสังคมส่วนใหญ่นิยมสิ่งหรืออยากจะทำปฏิบัติตนในสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร สิ่งหรือสถานการณ์นั้นๆ ก็กลายเป็นค่านิยมของสังคม ของสังคมนั้น ขอยกตัวอย่าง เช่น ในสถานการณ์ที่ผิวเมียตบตีกัน สมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมอยากสอดรู้สอดเห็นถึงความเดือดร้อนของคนอื่นจึงได้ไปมุงดู การมุงดูก็เป็นค่านิยมของสังคมนั้น

ค่านิยมแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1. ค่านิยมในทางปฏิบัติ (pragmatic values) เป็นหลักของศีลธรรมที่ตั้งอยู่บนรากฐานที่ว่าคนในสังคมต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นค่านิยมจึงประณาม สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม เช่น การคดโกง การทำร้ายกัน และยกย่องพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น ความขยันขันแข็ง ความซื่อสัตย์

2. ค่านิยมอุดมคติ (ideal values) ซึ่งมีความลึกซึ้งกว่าค่านิยมในทางปฏิบัติ เช่นศาสนาคริสต์สอนว่าให้คนรักเพื่อนบ้านเหมือนกับรักตนเอง ซึ่งน้อยคนที่จะปฏิบัติตามได้ แต่ค่านิยมระดับนี้ก็มีความสำคัญในการทำให้คนเห็นแก่ตัวน้อยลง

3. ลักษณะของค่านิยม

มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นค่านิยมที่บุคคลเลือกหรือยอมรับ โดยไม่ได้ถูกบังคับบุคคลมีเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกหรือยอมรับค่านิยมใดก็ได้ที่เห็นว่าเหมาะสมน่าปฏิบัติ
 2. เป็นค่านิยมที่บุคคลมีโอกาสเลือกจากตัวเลือกหลายๆตัว ไม่ใช่เป็นเพราะมีตัวเลือกจำกัดเพียงสิ่งเดียว จึงทำให้ต้องยอมรับโดยปริยาย
 3. เป็นค่านิยมที่ได้รับการกลั่นกรองพิจารณาอย่างรอบคอบจากบุคคลตลอดจนมีการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของ ตัวเลือกหลายๆตัว เมื่อเห็นว่าตัวเลือกใดดีที่สุดเหมาะสมที่สุดหรือมีเหตุผลในการสร้างความพอใจได้มากที่สุดก็จะเลือกตัวเลือกนั้น
 4. เป็นค่านิยมที่บุคคลยกย่อง เทิดทูนและภูมิใจ
 5. เป็นค่านิยมที่บุคคลสามารถยอมรับอย่างเปิดเผยและพร้อมที่สนับสนุนค่านิยมที่ตนยอมรับ
 6. เป็นค่านิยมที่บุคคลยึดถือปฏิบัติจริงไม่ใช่เพียงคำพูดเท่านั้น
 7. เป็นค่านิยมที่บุคคลปฏิบัติอยู่เสมอๆ บ่อยๆ ไม่ใช่ปฏิบัติเป็นครั้งคราว
- จากลักษณะข้างต้นกล่าวได้ว่า ค่านิยมที่แท้นั้นเป็นค่านิยมที่ผ่านการเลือกมาอย่างดีและเมื่อเลือกแล้วก็ถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยความมั่นใจความภูมิใจ
- จากค่านิยมต่างๆ สรุปได้ว่าค่านิยม เป็นความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลพิจารณาแล้วว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่า จึงนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในสถานการณ์ต่างๆ กัน

4. ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต

ค่านิยมของวัยรุ่นหลายประการสามารถชักนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เช่น พฤติกรรมนิยมมีแฟนในวัยเรียน วัยรุ่นยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมเหล่านี้ไม่ถูกต้องถึงแม้ว่าจะมองดูทันสมัย แต่ถ้านำมาปฏิบัติจะนำพาชีวิตไปสู่ทางเสื่อมได้ง่ายถ้าไม่รู้จักการปฏิบัติและวางตัวให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ต้องเรียนรู้อีกมาก

ค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า ในที่นี้จะนำเสนอค่านิยมทางเพศที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต เพื่อที่จะได้พิจารณานำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ค่านิยมรักษานวลสงวนตัว เรื่องการปฏิบัติตนของเพศหญิงที่เรียกว่า การรักษานวลสงวนตัวเป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณกาล ซึ่งในปัจจุบันค่านิยมนี้ยังใช้ได้ดีอยู่เพราะช่วยป้องกันภัยทางเพศได้ สังคมไทยยังถือเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่า การปฏิบัติตนเพื่อรักษานวลสงวนตัวนั้น ไม่ใช่ว่าตัดความสัมพันธ์ในการคบหาสมาคมกับเพื่อนชายโดยสิ้นเชิง แต่จะเน้นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมต่อกัน เช่น วัยรุ่นหญิงไม่ควรเปิดโอกาสให้เพื่อนชายได้ใกล้ชิดมากเกินไปจนเกินขอบเขต โดยปล่อยให้จับมือแขนโอบกอด ซึ่งการ

ปฏิบัติเช่นนี้สังคมจะมองคุณค่าในตัวของผู้หญิงลดลง ดังนั้นผู้หญิงทุกคนควรไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้ เพราะการวางตัวให้เหมาะสมกับวัยจะเป็นที่ชื่นชมของสังคมมากกว่า

2. ค่านิยมการให้เกียรติและการวางตัว การให้เกียรติซึ่งกันและกันและการวางตัวที่เหมาะสมทางเพศ เป็นเรื่องที่วัยรุ่นควรศึกษาเรียนรู้ และนำมาปฏิบัติทั้งต่อเพื่อนเพศเดียวกันและเพศตรงข้ามเพราะเป็นสิ่งที่สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจระหว่างเพื่อนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การให้เกียรติและการวางตัวที่ดีทางเพศนั้น ทั้งวัยรุ่นชายหญิงจะต้องแสดงออกต่อกันด้วยความจริงใจ เช่น วัยรุ่นชายควรใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่พูดก้าวร้าว ดูหมิ่นศักดิ์ศรีเพศหญิง ควรแสดงความห่วงใยในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของเพื่อนหญิง ไม่ฉวยโอกาสใกล้ชิดเพื่อนหญิงเพื่อจับมือถือแขน หรือลวนลามให้ได้รับความเสียหาย ต้องวางตัวในฐานะเพื่อนหญิงไว้ใจ อ่อนใจ ส่วนวัยรุ่นหญิงควรให้เกียรติเพื่อนชายเช่นกัน เช่น ใช้คำพูดที่สุภาพเรียบร้อย แสดงความมีน้ำใจ ไม่แต่งกายล่อแหลมเพื่อยั่วชวนเพื่อนชายด้วยการนุ่งน้อยห่มน้อยขึ้น ปฏิเสธการไปไหนด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนชาย ที่จะเป็นเหตุให้ตนเองไม่ปลอดภัยและสังคมมองไม่ดีได้ เป็นต้น

3. ค่านิยมสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ความดีงามในจิตใจเป็นสิ่งมีคุณค่าเพราะเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปในสังคมยอมรับ วัยรุ่นในฐานะที่กำลังเป็นวัยเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต จึงควรสร้างโอกาสอันดีในการเรียนรู้ฝึกฝนอบรมตัวเองทางด้านจิตใจ ให้เจริญพัฒนาอย่างมีคุณค่าจนเป็นที่ยอมรับของสังคม

การสร้างคุณค่าในตัวเองทางจิตใจนั้นสามารถปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ ซึ่งทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดี วัยรุ่นจึงควรศึกษาทำความเข้าใจในศาสนาของตนเองว่า การปฏิบัติในเรื่องใดสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพชีวิตของตนเองได้ก็นำมาปฏิบัติ ในเรื่องเพศก็เช่นเดียวกัน ศาสนาไม่มีข้อห้ามแต่ต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เพศ และวัยของตนเองไม่หมกมุ่นฟุ้งซ่านจนเกินขอบเขตก็จะช่วยสร้างชีวิตที่ดีในอนาคตได้

สรุปได้ว่าค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม หมายถึง แนวความคิดของบุคคลที่จะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตมีคุณค่า เช่น ค่านิยมเรื่องการรักษานวลสงวนตัว ค่านิยมการให้เกียรติและการวางตัว ค่านิยมการสร้างคุณค่าความดีงามในจิตใจ ความดีงามในจิตใจเป็นสิ่งมีคุณค่าเพราะเป็นสิ่งที่บุคคลทั่วไปในสังคมยอมรับ โดยยึดเหนี่ยวจิตใจด้วยหลักทางศาสนาที่ตนนับถือ

ความรู้เรื่องเพศศึกษา

1. ความหมายของเพศศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, หน้า 602) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เพศ” หมายถึง “รูปที่แสดงให้รู้ว่าหญิงหรือชาย ซึ่งหากจะตีความกันแต่เพียงว่า “เพศ” คือลักษณะบอกให้ใครๆ รู้ว่า บุคคลนั้นๆ เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย” ในลักษณะของรูปธรรมเท่านั้น ก็

เป็นการยากที่จะเข้าใจความหมายของความรู้เรื่องเพศได้อย่างสมบูรณ์ สำหรับความหมายของเพศในลักษณะนามธรรมนั้น “เพศ” หมายถึง “ความรู้สึกและความต้องการทางเพศ หรือ กามารมณ์” ในทรรศนะของคนทั่วไป คำว่า “เรื่องเพศ” หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า “เซ็กส์” (sex) มีความหมายที่กำกวม ดีความได้หลายความ เช่น บางครั้งคำว่า เซ็กส์ (sex) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่บอกว่าเป็นเพศชาย หรือหญิง บางครั้งหมายถึงแรงขับหรือสัญชาตญาณตามธรรมชาติของมนุษย์ที่แสดงออกเป็นพฤติกรรม บางครั้งหมายถึงพฤติกรรมทางเพศ หรือ การมีเพศสัมพันธ์

นักสังคมวิทยา 2 ท่าน คือ คูก, และ แจกสัน (Cook, & Jackson, 1999) อภิปรายไว้ในหนังสือ “Genders & Sexualities in Modern Thailand” ว่า ในวาทกรรมไทยคำว่า “เพศ (phet)” คำเดียวมีความหมายครอบคลุมวาทกรรมในสังคมตะวันตกปัจจุบันดังนี้

1. ลักษณะทางชีวเพศ (biological sex) ที่บอกว่าเป็นเพศชายหรือหญิง เช่น เพศผู้ เพศเมีย
2. ความเป็นเพศ (gender) เช่น เพศชาย เพศหญิง
3. ภาวะทางเพศ (sexuality) เช่น รักร่วมเพศ (ร่วมสังวาส) รักสองเพศ และรักต่างเพศ
4. การร่วมเพศ (sexual intercourse) เช่น ร่วมเพศ เพศสัมพันธ์ (Cook, & Jackson, 1999)

คำว่าเพศในภาษาไทยมีความหมายครอบคลุมคำว่า sex, gender หรือ sexuality ส่วนคำว่า “ศึกษา (education)” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม เมื่อนำคำทั้งสองมาผสมกัน เป็นคำว่า เพศศึกษา จึงมีนักวิชาการให้คำจำกัดความที่หลากหลาย แต่คำจำกัดความเหล่านั้นมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน เพศศึกษา (Sex education) หมายถึง การสอนหรือการให้ความรู้ทางเพศ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเจริญเติบโต พัฒนาการและบุคลิกภาพ รวมทั้งสุขปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี หรือความรู้สึกที่ดีในเรื่องธรรมชาติทางเพศ พฤติกรรมทางเพศซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพ สวัสดิภาพและมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างกัน ทั้งด้านสังคมส่วนตัวและส่วนรวม

นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี ได้กล่าวว่าเพศศึกษา หมายถึง การศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสองเพศ เป็นการศึกษาที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างกันทั้งทางร่างกายและจิตใจของแต่ละเพศ ซึ่งจะทำให้บุคคลคบหาสมาคมกันได้อย่างดี ทั้งในระหว่างเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม รู้จักตนเองและเพื่อนมนุษย์ มีมรรยาทหรือพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมและสังคมยอมรับ

เพศศึกษา เป็นคำซึ่งมีความหมายกว้างมาก แต่คนส่วนใหญ่มักให้ความหมายไปในด้านเดียวคือ หมายถึง เพศสัมพันธ์ ดังนั้นเราจึงควรมาทำความเข้าใจคำว่าเพศศึกษากันใหม่

โดยอ้างอิงจากหนังสือประกอบการศึกษาเรื่องเพศศึกษา เช่น จาก Dictionary of Education ได้ให้ข้อจำกัดความของ “เพศศึกษา” ไว้ดังนี้คือ

1. การศึกษาที่เกี่ยวกับกระบวนการและปัญหาของการสืบพันธุ์
2. การศึกษาที่มุ่งจัดให้บุคคลเข้าใจเรื่องเพศ การควบคุมพฤติกรรม ทางเพศและแรงขับทางเพศ
3. การศึกษาเกี่ยวกับหลักการ และปัญหาของบุคคลและกลุ่มซึ่งมา จากความจริงทางด้านชีวภาพว่า มนุษย์มี 2 พวก คือ ผู้ชายและผู้หญิง

สรุปได้ว่า เพศศึกษา จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (Sexuality) ที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระและการดูแลสุขอนามัย ทักษะ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศ เป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ ทัศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างเป็นสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและสมดุล

2. จุดมุ่งหมายของเพศศึกษา

จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ (2548, หน้า 225) กล่าวถึงเพศศึกษามีจุดมุ่งหมายกว้างๆ ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้พอเพียงในเรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสรีระของทั้งสองเพศอันมีผลต่อความคิด สติ ปัญญา อารมณ์ และจิตใจ
2. เพื่อช่วยจัดความกังวลเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา การปรับตัว และการวางตัวให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม
3. เพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของการใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ถูกต้อง เพื่อการดำรงชีวิตที่ราบรื่นของแต่ละบุคคล ครอบครัว และสังคม
5. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองอย่างถ่องแท้ในเรื่องความสัมพันธ์ของเขากับเพื่อนมนุษย์ทั้งสองเพศ และช่วยให้มองเห็นและเข้าใจว่าคนนั้นมีหน้าที่ มีพันธะ มีความรับผิดชอบต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มิใช่แก้ตนร่วมด้วยเสมอ
6. เพื่อสร้างความเข้าใจว่า การจะตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผลนั้น จำเป็นต้องมีหลักทางด้านศีลธรรมร่วมด้วยเสมอ
7. เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการใช้เพศในทางที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความผิดปกติทางเพศ เพื่อจะได้รู้จักป้องกันตนเองไม่ให้ถูกหลอก ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกข่มเหง หรือได้รับอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และชื่อเสียง

8. เพื่อให้เกิดความตระหนักว่าการกระทำทางเพศส่วนตัวมีผลกระทบต่อสังคม เช่น การปล่อยทิ้งบุตรตามยถากรรม การหลอกลวงผู้หญิงไปค้าประเวณี ฯลฯ

9. เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจัดสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ให้หมดไป เช่น การเอาเปรียบทางด้านเพศ การหาประโยชน์จากผู้อื่นในเรื่องเพศ การใช้เพศและกามารมณ์อย่างไม่รับผิดชอบและอยู่ติธรรมของกฎหมายเกี่ยวกับเพศที่ล้าสมัยและอยู่ติธรรม

10. เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และฝึกหัดการคิดนึกจนกลายเป็นความเคยชินพอที่จะช่วยให้แต่ละคนรู้และใช้ความเป็นเพศหญิง หรือชายของตนมาพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สุข

แนวคิดหลักในการพัฒนาการเรียนรู้เรื่อง “เพศศึกษา” ตามหลักสูตรใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข มี 7 ด้าน คือ

1. พัฒนาการทางเพศ (human sexual development) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเรื่องเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศตามวัย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

2. สุขอนามัยทางเพศ (sexual health) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและสามารถดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศได้ตามวัย เช่น การดูแลรักษาอวัยวะในระบบสืบพันธุ์ อนามัยการเจริญพันธุ์ ความเข้าใจต่าง ๆ ในเรื่องเพศ

3. พฤติกรรมทางเพศ (sexual behavior) หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมกับเพศและวัย

4. สัมพันธภาพ (interpersonal relation) หมายถึง การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับเพื่อนเพศเดียวกัน และต่างเพศ การเลือกคู่ การเตรียมตัวก่อนสมรส และการสร้างครอบครัว

5. ทักษะส่วนบุคคล (personal and communication skill) หมายถึง ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการขอความช่วยเหลือ ทักษะการจัดการกับอารมณ์ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

6. สังคมและวัฒนธรรม (social and culture) หมายถึง ค่านิยมในเรื่องเพศที่เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยเฉพาะจากสื่อที่ยั่วเย้าต่าง ๆ

7. บทบาททางเพศ (gender role) หมายถึง การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมอย่างสมดุล

สรุปได้ว่าความรู้เรื่องเพศศึกษา หมายถึง ความเข้าใจและความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับเพศศึกษา การปฏิบัติตนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมและโอกาสเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ไม่พร้อม ปัญหาและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน รวมทั้งแนวทางการ

ป้องกันการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ในวัยเรียน การมีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมและการเห็นคุณค่าและกำหนดเป้าหมายในชีวิตตนเอง

3. เพศศึกษารอบด้าน

ทรงศรี ตุ่นทอง (2554, หน้า 6) ให้ความหมายของเพศศึกษารอบด้านว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของการให้ผู้เรียนมีข้อมูลครบถ้วนในเรื่องเพศ พัฒนาทักษะที่จำเป็น คือ การวิเคราะห์ที่ไตร่ตรอง ประเมินโอกาสเสี่ยง การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ รวมถึงการตัดสินใจอย่างรอบด้านในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีทางเพศของแต่ละบุคคล

เพศศึกษาเป็นเรื่องของธรรมชาติที่สามารถควบคุมได้ ปรับปรุงได้ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงาม และไม่ให้ความต้องการตามธรรมชาติมาอยู่เหนือ หิริโอตตัปปะ รวมทั้ง ต้องมีสติยั้งคิด ในการกระทำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการตามธรรมชาติ การเรียนรู้เรื่องเพศ จึงเป็นการเรียนรู้ผู้ชาย เข้าใจผู้หญิง เรียนรู้ถึงการมีความรัก กามารมณ์ ที่ประสานสอดคล้องกัน ด้วยการคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก การเรียนรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องจะทำให้เข้าใจได้ว่า

1. เรื่องเพศ เป็นเรื่องของธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยต่าง ๆ ตั้งแต่วัยเด็กทารก วัยเจริญพันธุ์ วัยทอง วัยสูงอายุ ฯลฯ

2. ความต้องการทางเพศ และการตอบสนองทางเพศนั้น เป็นธรรมชาติพื้นฐานของการเจริญพันธุ์ แต่กามารมณ์ของมนุษย์นั้น สามารถที่จะควบคุมให้มีการเสนอและสนอง ตามครรลองของขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่งดงามของแต่ละชนชาติ รวมทั้งสามารถควบคุมในการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศได้

3. ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษานั้น เป็นความรู้ที่ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และระบบการเจริญพันธุ์ทั้งชายและหญิงที่สัมพันธ์กับระดับของฮอร์โมนเพศในร่างกาย อารมณ์เพศ ความรัก และกามารมณ์ ของชายหญิง การครองชีวิตคู่ การวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด การตั้งครรภ์ และมีบุตรรวมทั้งการดูแลสุขภาพอนามัยของอวัยวะเพศและอวัยวะที่เกี่ยวข้อง ให้เหมาะสมกับเพศและวัย

4. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่ควบคุมป้องกันได้ ถ้ามีความรู้ความเข้าใจในการมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ปลอดภัย หรือ SAFER SEX และยึดถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

5. การมีเพศสัมพันธ์ ควรจะมีเพศสัมพันธ์ที่มีความรับผิดชอบ และเมื่อเกิดความต้องการทางเพศขึ้นแล้ว การตอบสนองต่ออารมณ์และสื่อเร้าทางเพศนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการมีเพศสัมพันธ์เสมอไป การอดทนอดกลั้น หรือหาทางเบี่ยงเบน ไปสนใจเรื่องอื่นเมื่อยังไม่สมควรจะมีเพศสัมพันธ์ เป็นทางออกที่เหมาะสมกว่า

6. ความเข้าใจผิดและความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศนั้น เกิดเพราะคนมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่าอายต้องปกปิด ชาวต่างชาติๆ จึงออกมามาก การได้รับความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องจะแก้ไขความกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องเพศไปได้มาของพัฒนาการของสังคมและบุคคลด้วย

7. โดยนัยดังกล่าวข้างต้น สังคมจะต้องเป็นผู้สร้างเงื่อนไขที่จะกำหนดความพอใจของบุคคล เพื่อให้บรรลุถึงพัฒนาการสูงสุด และจะต้องเคารพในสิทธิทางเพศ

เพศศึกษาเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รู้จักบทบาท และคุณค่าของความเป็นชายและหญิงในสังคม ให้รู้เท่าทันธรรมชาติและความต้องการทางเพศของตนเองและของเพศตรงข้าม เพราะเราคงไม่ปฏิเสธว่าความต้องการทางเพศนั้นถือเป็นเรื่องตามธรรมชาติยังคงอยู่กับมนุษย์ปวงชน ทั้งนี้ เพื่อจะได้รู้จักควบคุม ความต้องการของตนเอง และระวังป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อทางเพศ โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์ในการป้องกันตัวเอง ตลอดจนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยด้วย อย่างไรก็ตาม ฟังตระหนักเสมอว่าต้องสอนให้วัยรุ่นได้เรียนรู้คำว่า “ความรักที่ปลอดภัย” มากกว่า “เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย”

การสอนเพศศึกษานั้นต้องเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ โดยสอนจากเรื่องง่ายไปหายาก เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องไกลตัว จากเรื่องที่เป็นรูปธรรมที่สามารถเข้าใจได้ง่ายไปยังเรื่องที่เป็นนามธรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกรับผิดชอบในเรื่องเพศ โดยใช้ภาษาในการสื่อความหมายให้เข้าใจง่าย รู้เรื่อง ไม่กำกวม และไม่เป็นที่น่าสงสัยสองแง่สองง่าม และที่สำคัญผู้สอนจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการสอนเรื่องเพศเป็นอย่างดี ทั้งเนื้อหาและเทคนิคการสอน และเมื่อวัยรุ่นเกิดข้อสงสัย ซักถาม สามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง เปิดเผย ตรงไปตรงมา อีกทั้งผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถ ความคิด และเหตุผลของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจึงเป็นโอกาสที่จะแก้ไขความเข้าใจที่ผิดให้ความรู้ที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ และครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้

1. พัฒนาการของมนุษย์ (human development) การเปลี่ยนแปลงทางสรีระเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาว พัฒนาการทางเพศ การสืบพันธุ์ ภาพลักษณ์ต่อร่างกาย (body image) ตัวตนทางเพศและรสนิยมทางเพศ (sexual identity and orientation)

2. สัมพันธภาพ (relationship) ในมิติของครอบครัว เพื่อน การคบเพื่อนต่างเพศ ความรัก การใช้ชีวิตคู่ การแต่งงาน การเลี้ยงลูก

3. ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต (personal skill) เพราะความรู้และข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับเพศนั้นไม่เพียงพอที่จะช่วยให้เยาวชนสามารถรับมือกับเหตุการณ์และแรงกดดันต่างๆ ที่ประสบในชีวิตจริง เพศศึกษาควรนำไปสู่การพัฒนาให้เยาวชนเกิดกระบวนการวิเคราะห์ และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่

- การใช้คุณค่ากับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งระบบการให้คุณค่านี้เป็นตัวชี้นำพฤติกรรมเป้าหมาย และการดำเนินชีวิตของเรา
- การสื่อสาร การรับฟัง การแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดที่สอดคล้องหรือแตกต่างกัน
- การตัดสินใจ การต่อรอง การทำความเข้าใจเพื่อบรรลุความตั้งใจหรือทางเลือกที่ตนสามารถรับผิชอบได้
- การรักษาและยืนยันในความเป็นตัวของตัวเอง สามารถแสดงความรู้สึก ความต้องการของตนเองโดยเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- การจัดการกับแรงกดดันจากเพื่อน สิ่งแวดล้อม และอคติทางเพศ
- การแสวงหาคำแนะนำ ความช่วยเหลือ การจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องออกจากที่ไม่ถูกต้อง

4. พฤติกรรมทางเพศ (sexual behavior) ที่พัฒนาไปตามช่วงชีวิต การเรียนรู้ อารมณ์เพศ การจัดการอารมณ์เพศ การช่วยตัวเอง จินตนาการทางเพศ การแสดงออกทางเพศ การละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ การตอบสนองทางเพศ การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

5. สุขภาพทางเพศ (sexual health) เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์จากความสัมพันธ์ทางเพศ เพศศึกษาควรให้ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีการคุมกำเนิด การทำแท้ง การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ และอนามัยเจริญพันธุ์

6. สังคมและวัฒนธรรม (society and culture) วิธีการเรียนรู้และการแสดงออกในเรื่องเพศของบุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางสังคมและวัฒนธรรม เพศศึกษาจึงควรเปิดโลกทรรศน์ให้เข้าใจบทบาททางเพศ เรื่องเพศในบริบทของสังคมวัฒนธรรม กฎหมาย ศิลปะและสื่อต่างๆ

4. ประโยชน์ของการสอนเพศศึกษา

การสอนเพศศึกษานับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาทั่วไปแก่เด็ก ดังนั้นเพศศึกษาจึงให้ประโยชน์ต่างๆ ได้เช่นเดียวกับการศึกษาทั่วไปเหมือนกัน แต่สำหรับประโยชน์ของการสอนเพศศึกษาที่จะพึงได้รับเกี่ยวกับเรื่องเพศโดยเฉพาะนั้นมีหลายประการด้วยกัน ประโยชน์ที่สำคัญๆ อาจกล่าวได้ดังนี้

1. เพศศึกษาจะช่วยให้เด็ก ๆ ได้เกิดทัศนคติที่ดีว่าอวัยวะทุกส่วนของร่างกาย และการเจริญเติบโตในแต่ละช่วงของชีวิตนั้น เป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนาและมีจุดมุ่งหมายอยู่ด้วยเสมอ กล่าวคือ ถ้าเด็ก ๆ ไม่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อใดๆ ครบถ้วนอยู่ก่อนแล้ว เด็กก็สามารถจะพูดเกี่ยวกับเรื่องส่วนต่างๆ หรือหน้าที่การทำงานของอวัยวะใดๆ ของร่างกายออกมาได้อย่างอิสระ และปราศจากความกระดากอาย

2. เพศศึกษาจะช่วยให้เด็ก ๆ ได้มีความเข้าใจเรื่องกระบวนการสืบพันธุ์ของมนุษย์อย่างชัดเจน เช่น เด็กควรจะได้รับความรู้สึกที่ถูกต้องว่า สิ่งที่มีชีวิตย่อมถือกำเนิดมาจากสิ่งมีชีวิตด้วยกันเสมอ และการสืบพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตทั้งหลายย่อมมีลักษณะแตกต่างกันออกไป

3. เพศศึกษาจะช่วยเตรียมตัวเด็ก ๆ เพื่อให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในระหว่างที่เขาเจริญเติบโตขึ้น เด็กผู้ชายทุกคนควรจะรู้เอาไว้ล่วงหน้า ก่อนที่จะมีการหลั่งน้ำอสุจิ (Seminal emission) เกิดขึ้นกับตัวของเขาเอง และเด็กผู้หญิงทุกคนก็ควรจะรู้เรื่องการมีประจำเดือนหรือระดู (Menstruation) เอาไว้ล่วงหน้าเช่นเดียวกัน รวมทั้งความรู้เรื่องเพศอื่นๆ เช่น การร่วมประเวณี การตั้งครรภ์และการคลอดบุตร เด็ก ๆ ควรจะได้ศึกษาเรื่องที่กล่าวหาเหล่านี้ตามขอบเขตอย่างถูกต้องและเหมาะสม ด้วยวิธีการหรือวิถีทางที่มีเกียรติและสมศักดิ์ศรี

4. เพศศึกษาจะช่วยให้บุคคลวัยรุ่นหนุ่มสาวทั้งหลายได้มองเห็นอย่างชัดเจนว่า ความประพฤติทางเพศซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ได้นั้น จำเป็นต้องตั้งอยู่บนรากฐานของการกระทำ หรือการแสดงออกที่บริสุทธิ์ใจ โดยจะต้องคำนึงถึงจิตใจและสวัสดิภาพของผู้อื่นด้วยเสมอ

5. เพศศึกษาจะช่วยให้เด็ก ๆ เกิดความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งเพศของตน รวมทั้งยังมีความชื่นชมยินดีต่อคุณสมบัติและสมรรถภาพของเพศตรงข้ามอีกด้วย

6. เพศศึกษาจะช่วยปลูกฝังความรู้สึกที่ดีต่อเรื่องเพศ โดยให้เด็กได้เห็นว่าเป็นเรื่องเพศของมนุษย์นั้นเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิต อย่างแท้จริง เรื่องเพศเป็นธรรมชาติที่ประเสริฐและสวยงามทั้งยังสามารถช่วยสร้างสรรค์ จรรโลงชีวิตและความเป็นสง่าราศรีให้แก่บุคคลได้อย่างน่าภาคภูมิใจ

เพศศึกษา จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (Sexuality) ที่ครอบคลุมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ การทำงานของสรีระและการดูแลสุขภาพอนามัย ทศนคติ ค่านิยม สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อวิถีชีวิตทางเพศเป็นกระบวนการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ทศนคติ อารมณ์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะช่วยให้สามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างเป็นสุขและปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความรับผิดชอบและสมดุล

สรุปได้ว่าความรู้เรื่องเพศศึกษา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเรื่องเกี่ยวกับ พฤติกรรมและโอกาสเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ ปัญหาและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ แนวทางการป้องกันการใช้เพศสัมพันธ์และการป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การมีค่านิยมทางเพศที่เหมาะสม การเห็นคุณค่าและกำหนดเป้าหมายชีวิตตนเอง และการปรับพฤติกรรมตามแนวคิดของเอลลิส เรื่องลักษณะความคิดความเชื่อที่ไร้เหตุผลให้มีเหตุผล

ความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม

1. ความพึงพอใจ (satisfaction) ในทัศนะของ Wattlestein หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหวัง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นความรู้สึกขั้นสุดท้าย (end-state of feeling) ที่ได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหวัง ซึ่งจะสอดคล้องกับ Wolman ที่ให้ทัศนะว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขของมนุษย์ที่ได้รับผลสำเร็จตามจุดหมาย (goal) ตามความต้องการ (wants) หรือแรงจูงใจ (motivation) และสอดคล้องกับ Krech and Crutchfield ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองพร้อมบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ระดับหนึ่ง ความพึงพอใจ จึงหมายถึง ทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น หลุยส์ จัปาเทศ ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่าหมายถึง ความต้องการ (Need) ได้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมีความสุข สังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

เคิร์ก (Quirk, 1987, p.35) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับในสิ่งที่ต้องการ

ฮอร์นบี้ (Hornby, 2000, p.90) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่พอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลนั้นได้รับการตอบสนองจะแสดงออกมาในรูปแบบพฤติกรรมและความพอใจ

2. ความสำคัญของความพึงพอใจ

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2550, หน้า 132) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Job satisfaction ความพึงพอใจในการเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ โดยเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวข้องกับงาน จะเห็นได้ว่าเรื่องความพึงพอใจในงานนี้เป็นเรื่องของทัศนคติหรือเจตคติโดยตรง ซึ่งเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง องค์ประกอบด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (affective component) ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นอารมณ์หรือความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่งที่เขารู้และเข้าใจอยู่ก่อนแล้ว และองค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม (behavioral tendency component) ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ สามารถทำให้ทุกคนที่ทัศนคติที่ดี มีความพอใจต่องานที่ทำ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากบุคคลไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร ความพึงพอใจในการทำงานจะน้อย ซึ่งจะส่งผลทำให้การปฏิบัติขาดประสิทธิภาพและจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน

3. การวัดความพึงพอใจ

ศจี อนันต์นพคุณ (2542, หน้า 70-71) ได้กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถใช้วิธีการสำรวจเป็นเครื่องวัดก็ได้ ซึ่งวิธีการสำคัญอยู่ 4 วิธี คือ

1. การสังเกตการณ์ (observation) โดยผู้บริหารสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน จากการแสดงออก การฟังจากการพูด สังเกตจากการกระทำ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์

2. การสัมภาษณ์ (interviewing) เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยการสัมภาษณ์ จะต้องเผชิญหน้ากันเป็นส่วนตัวหรือสนทนากันโดยตรงแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นต่างๆ ด้วยวาจา

3. การออกแบบสอบถาม (questionnaires) เป็นวิธีที่นิยมกันมาก โดยให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกลงในแบบสอบถาม การสร้างคำถามต้องพิจารณาอย่างดี เพื่อที่จะตั้งคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด และลักษณะของคำถามจะต้องให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจสมบูรณ์ครบถ้วน

4. การเก็บบันทึก (recording keeping) เป็นการเก็บประวัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนในเรื่องเกี่ยวกับผลงาน การร้องทุกข์ การขาดงาน การลางาน การฝ่าฝืนระเบียบวินัยและอื่นๆ

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 66-122) ได้กล่าวว่า เครื่องมือที่จะนำมาวัดความรู้สึกของบุคคลที่นำมาใช้วัด ซึ่งมีความเป็นปรนัย สะดวกในการสร้างและการนำไปใช้วัด และได้รับการนิยมก็คือ แบบสอบถาม ซึ่งสามารถสร้างได้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. การสร้างแบบเทอร์สโตน (Thurstone's method) เป็นลักษณะที่มีข้อความให้อ่านแล้วผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า มีความคิดเห็นเชิงบวก กลาง หรือมีความคิดเห็นเชิงลบ โดยไม่มีตัวเลข

2. การสร้างแบบลิเคิร์ต (Likert's method) มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะทางบวก ทางลบ หรือผสมกันก็ได้ โดยกำหนดค่าเป็นเชิงปริมาณในรูปของตัวเลข

3. การสร้างแบบออกกู๊ด (Osgood's method) มีลักษณะเป็นข้อความ โดยพิจารณาร่วมกับคำตอบซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ แล้วผู้ตอบพิจารณาว่าความรู้สึกของผู้ตอบโน้มเอียงไปทางใด

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจ คือ การวัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยการแสดงออกต่อสิ่งนั้น ด้วยอย่างมีความความกระตือรือร้น เอาใจใส่ มีความพยายามในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

การวัดความพึงพอใจต่อหลักสูตร หมายถึง ความรู้สึกชอบต่อเนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ เวลา วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี จึงเลือกใช้แบบวัดความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบสอบถามของลิเคิร์ท และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบวัดความพึงพอใจแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5) มากที่สุด 4) มาก 3) ปานกลาง 2) น้อย 1) น้อยที่สุด และปรับเกณฑ์การประเมินความต่อความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายเฉลี่ยรายข้อและการแปลความหมายค่าเฉลี่ยในภาพรวมทั้งฉบับของการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ทิพย์วัลย์ สุรินยา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการวิจัย “พฤติกรรมวัยรุ่นไทยในมุมมองทางจิตวิทยา” พฤติกรรมวัยรุ่นไทยในมุมมองทางจิตวิทยานี้ มีเกี่ยวกับทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ความเครียดและการจัดการความเครียด เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม และป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักศึกษาต่อไป กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ธุรกิจบัณฑิตและราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) ผลการวิจัยพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรม การเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การตระหนักรู้ในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จิตติพร อิงคถาวรวงศ์ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งการศึกษาเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงแต่ละชั้นปีในโรงเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา และพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1, 2, 3 สังกัดกรมอาชีวศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 497 ราย ผลการศึกษาพบว่า 1. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศด้านการมีเพศสัมพันธ์พบร้อยละ 9.3 กลุ่มตัวอย่างมีการคุมกำเนิดเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกและครั้งต่อมาร้อยละ 19.6 และ

เมื่อมีปัญหาทางเพศส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อน 2. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในด้านการป้องกันการติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรรค์ส่วนใหญ่ไม่มีการป้องกัน มีเพียงร้อยละ 37.8 ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งและใช้ได้ถูกวิธี 3. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรรค์ ส่วนใหญ่มีความรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการใช้ถุงยางอนามัย วิธีการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด 4. กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .001$ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา ควรคำนึงถึงความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การคุมกำเนิดที่ถูกวิธี และวิธีป้องกันการตั้งครรรค์ที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริมให้วัยรุ่นมีการรับรู้ค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง ปลุกฝังความรู้ ทักษะคิดที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์ เพื่อป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง

วิไล ทองแผ่, และคนอื่นๆ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การปรับพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงทางเพศสำหรับเยาวชนจังหวัดลพบุรีและจังหวัดสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ทดลองใช้ ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการปรับพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงทางเพศสำหรับเยาวชนจังหวัดลพบุรีและสระบุรี มีวิธีดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างรูปแบบโดยนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมเสี่ยงและการดำเนินการจัดเวทีสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเยาวชนที่ผ่านประสบการณ์ความเสี่ยงทางเพศมาแล้ว จำนวน 18 คน ใช้เวลา 2 วัน มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบ 2) การทดลองใช้รูปแบบได้ทดลองกับเยาวชนจังหวัดลพบุรี และสระบุรี จำนวน 55 คน ใช้เวลา 3 วัน และ 3) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบดำเนินการโดยประเมินพฤติกรรมก่อนเข้าร่วมโครงการ ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ 3 เดือน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการปรับพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงทางเพศเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงทางเพศ ใน 6 ด้าน คือ การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การเที่ยวกลางคืน การรักรถยนต์สองล้อ ค่านิยมทางเพศ ค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การใช้สารเสพติด ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1. การสร้างความตระหนัก 2. การวิเคราะห์ตนเอง 3. การกำหนดเป้าหมายพัฒนาตนเอง 4. การวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย 5. การดำเนินการตามแผน โดยมีการให้กำลังใจและชี้แนะ 6. การประเมินและแก้ไขตนเอง ซึ่งในแต่ละขั้นตอนเน้นการใช้สติและการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ผลการประเมินรูปแบบพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชนหลังเข้าร่วมโครงการต่ำกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทุกด้าน ยกเว้น พฤติกรรมด้านค่านิยมฟุ้งเฟ้อก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการไม่แตกต่างกัน

พระสมโภชน์ โวังษ์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการครองชีวิตในวัยเรียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายทั่วไป คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อการครองชีวิตในวัยเรียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดบ้านยาง อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1. จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนทำให้สถาบันต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือ มีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปใช้ในการครองชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมครองชีวิตในวัยเรียนสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินผลการใช้หลักสูตรหลังฝึกอบรม 1 เดือน พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมครองชีวิตในวัยเรียน สูงกว่าหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อมรศรี ศรีอินทร์ (2552, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (randomized) control group pretest-posttest design) ผลการวิจัยพบว่า หลังการฝึกอบรมกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตทุกทักษะสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังฝึกอบรมของกลุ่มทดลองสูงกว่าหลังการเรียนรู้ตามปกติจากวิชาต่างๆ ของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 318.34 คิดเป็นร้อยละ 82.26

สุรमितร์ แสงสุระ (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอนามัยเจริญพันธุ์ในกลุ่มวัยรุ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 30 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1. ทุกภาคส่วนมีความต้องการให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศอย่างถูกต้อง สามารถรู้จักการดูแลอนามัยตนเอง มีทักษะในการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และช่วยลดปัญหาในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้องของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนุกสนาน และให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมเป็น

อย่างดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไพจิต ภูแฮมโชติ, และวิลาวัณย์ ชมนิรัตน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (Development Guideline to Prevent Sexual Behaviors among Adolescent) ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นศึกษาในระหว่างเดือนมิถุนายน – ตุลาคม 2554 ประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มองค์กรในชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาสรุปประเด็นและประชุมระดมสมองเพื่อวางแผนการพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น หมายถึง พฤติกรรม 5 พฤติกรรม คือ (1) การแต่งกายตามแฟชั่น (2) การมีเพศสัมพันธ์ร่วมกับการใช้สารเสพติด (3) การเที่ยวกลางคืน (4) การดูสื่อลามก และ (5) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผลการศึกษาค้นคว้านี้ เกิดจากการให้ความหมายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตามการรับรู้ของคนชุมชน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันได้แนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สมคิด สมศรี (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การตั้งครรภ์ และพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และความต้องการความช่วยเหลือในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควรในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท 2) เพื่อศึกษาสาเหตุการตั้งครรภ์ และพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่น ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 3) เพื่อศึกษาความต้องการ ความช่วยเหลือของวัยรุ่น ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และ 4) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหา และให้ความช่วยเหลือวัยรุ่น ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ วัยรุ่นในเขตพื้นที่ จังหวัดพิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี และชัยนาท ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และมีการตั้งครรภ์ จำนวน 1,782 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 15-18 ปี ส่วนใหญ่ปัจจุบันไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว และไม่ได้ประกอบอาชีพ 2. การตั้งครรภ์ และพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พบว่า สาเหตุที่นำไปสู่การตั้งครรภ์ส่วนใหญ่ คือ ไม่ได้ป้องกันคุมกำเนิด 3. ความต้องการ ความช่วยเหลือของวัยรุ่น ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการความช่วยเหลือ โดยส่วนใหญ่ต้องการเงินทุนในการประกอบอาชีพ 4. ข้อเสนอแนะในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะว่าควรให้การแนะนำการป้องกันการตั้งครรภ์และการป้องกัน ดูแลตนเอง 5. ข้อเสนอแนะกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการ

ป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะว่า กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ โครงการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่น โครงการจัดอบรมให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนเกี่ยวกับเพศศึกษา 6. แนวทางในการแก้ไขปัญหา ที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร คณะผู้วิจัยเสนอว่า หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ดังกล่าว

ทรงศรี ตุ่นทอง (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพศศึกษารอบด้านสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผลการวิจัยพบว่า 1.ด้านความรู้เกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์และเอดส์ ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้สูงสุด คือเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กและการป้องกันเชื้อเอชไอวี 2. เจตคติต่อเพศวิถีของผู้ผ่านการฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. ความตระหนักในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4. ความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านของผู้ผ่านการอบรมมากกว่าร้อยละ 50 ต้องการพัฒนาทุกรายการ ยกเว้นเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความนึกคิดของเด็กวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน การจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 5. การนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านไปใช้ทุกครั้งสูงสุด คือ กล้าที่จะปฏิเสธ ถ้าถูกรบเร้าให้มีเพศสัมพันธ์ในเวลาที่ไม่มีพร้อม รองลงมาคือ การยอมรับความหลากหลายทางเพศ และการสวมถุงยางอนามัยหรือให้คู่สวมถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ สำหรับรายการที่มีปฏิบัติได้เลยสูงสุด ได้แก่ สามารถจัดการกับความโกรธได้โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แคสเซล, และ คนอื่นๆ (Cassell, et al., 2010, abstract) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบข้อมูล พฤติกรรมและการตรวจการติดเชื้อเอชไอวี (HIV) ในผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยว่ามีการติดเชื้อหนองในเทียม (Chlamydia) ร้ายยาเปรียบเทียบกับในคลินิกแพทย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อค้นหาสาเหตุที่เป็นไปได้ในการเกิดโรคและนำไปสู่การควบคุมโรคหนองในเทียมต่อไป โดยทำการสำรวจจากตัวอย่างประชากร 11,161 รายอายุระหว่าง 16-44 ปีซึ่งอาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักร ระหว่างปี ค.ศ. 1999 ถึง 2001 ผลการศึกษาพบว่าเพศหญิงที่เข้าใจว่าตนนั้นเป็นผู้มีความเสี่ยงในการติดเชื้อต่ำอาจเนื่องมาจากตัวอายุ หรือพฤติกรรมทางเพศนั้นแท้จริงแล้วประชากรในกลุ่มนี้มีสัดส่วนของการติดเชื้อในจำนวนมาก และผู้หญิงที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีการติดเชื้อหนองในเทียมจากร้านยาที่มีการตรวจการติดเชื้อเอชไอวีในระยะ 5 ปีที่แล้ว น้อยกว่าในกลุ่มที่ได้รับการวินิจฉัยจากคลินิกแพทย์อย่างมีนัยสำคัญ (OR 0.08, 95% CI 0.02 0.43) ส่วนเพศชายมีจำนวนเพียง 7 รายที่ได้รับการวินิจฉัยว่าติดเชื้อหนองในเทียมจากร้านยา และมีถึง 37 รายที่ได้รับการวินิจฉัยจากคลินิกแพทย์ ดังนั้นจึงทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ จึงสรุปได้ว่าควรมีการคัดกรองโรคหนองในเทียมในกลุ่มเพศชายจากร้านยาให้มากขึ้น และในกลุ่มเพศหญิงเองก็ต้องเน้นคัดกรองในกลุ่มหญิงอายุน้อยซึ่งมีความเสี่ยงต่อการติดโรคสูง

แคโรลีน, และคนอื่นๆ (Caroline, et al., 2011, abstract) ได้ทำการศึกษาเพื่อวัดผลกระทบของการเข้าถึงยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินในร้านยา การใช้ยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินในผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและรูปแบบการใช้ยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉิน โดยเก็บข้อมูลในปี ค.ศ.1999 (ตุลาคม – ธันวาคม) มีผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 30,514 ราย ซึ่งเป็นการสำรวจทางโทรศัพท์ โดยสอบถามความรู้ ความคิดเห็น พฤติกรรมทั่วไปของประชากรที่อาศัยในฝรั่งเศส รวมไปถึงการสอบถามข้อมูลสุขภาพของระบบสืบพันธุ์ ผลการศึกษาพบว่าการเพิ่มสูงขึ้นของการเข้าถึงการใช้ยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินในประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากไม่จำเป็นต้องใช้ใบสั่งแพทย์ในการซื้อยาจึงทำให้การใช้ยาเพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนในค.ศ. 2004 มักได้รับยาจากร้านยาโดยตรงโดยไม่มีใบสั่งแพทย์ การเพิ่มสูงขึ้นของการเข้าถึงยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินนี้ไม่มีผลต่อการเพิ่มสัดส่วนของเพศหญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์ หรือลดอายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกให้น้อยลง หรือแม้แต่เพิ่มสัดส่วนของเพศหญิงที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ โดยในเพศหญิงที่มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์พบว่าการใช้ยาคุมกำเนิดไม่ลดลง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการไม่ใช้ใบสั่งแพทย์เพื่อซื้อยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินในร้านยาของประเทศฝรั่งเศสทำให้การใช้ยาเพิ่มสูงขึ้นแต่ไม่เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการใช้ยาคุมกำเนิด

กิสเท็น และคนอื่นๆ (Kisten, et al., 2011, abstract) เปรียบเทียบการเข้าถึงยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินในร้านยาและคลินิกแพทย์ โดยวัดความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการและผลหลังจากการเข้ารับบริการ โดยเป็นการศึกษาแบบ pilot observational study ศึกษาในทางตอนใต้ของประเทศอังกฤษระหว่างปี ค.ศ. 2002 ถึง 2003 ในผู้เข้ารับบริการที่ใช้ยาคุมกำเนิดชนิดฉุกเฉินจำนวน 50 รายจากร้านยาและ 83 รายจากคลินิกแพทย์ซึ่งผู้เข้ารับบริการถูกสัมภาษณ์จากผู้วิจัยติดต่อกันเป็นเวลา 4 เดือน ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 70.0 ของผู้เข้ารับบริการจากร้านยาและร้อยละ 43.9 ของผู้เข้ารับบริการจากคลินิกแพทย์ได้รับยาภายใน 24 ชั่วโมง ($p=0.004$) และกลุ่มที่ได้รับยาจากคลินิกแพทย์รู้สึกสบายใจมากกว่ากลุ่มที่ได้รับยาจากร้านยา ($p=0.007$) และผู้เข้ารับบริการจากคลินิกแพทย์ร้อยละ 97.0 ได้รับข้อมูลการใช้ยาที่เหมาะสมขณะที่กลุ่มเข้ารับบริการจากร้านยาได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอร้อยละ 82.0 ($p=0.015$) สำหรับผลหลังจากการเข้ารับบริการมีการใช้ยาคุมกำเนิดฉุกเฉินซ้ำในทั้งสองกลุ่มใกล้เคียงกัน ($p=0.655$) จึงสรุปได้ว่าร้านยาทำให้ผู้เข้ารับบริการสามารถเข้าถึงยาได้เร็วกว่าคลินิกแพทย์ ส่วนในด้านความพึงพอใจอื่นๆ ผู้เข้ารับบริการมีความพึงพอใจต่อคลินิกแพทย์มากกว่าร้านยา

เคอร์บี้, และคนอื่นๆ (Kirby, et al., 2012, abstract) ในการดำเนินการวิจัยเรื่องการรับรู้ของสุขภาพของประชาชนที่ติดตามปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ของวัยรุ่น และความสำคัญของโปรแกรม ที่โรงเรียน ออกแบบมาเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในการวิจัยได้รับมอบหมายจากกองสาธารณสุขและโรงเรียนวัยรุ่นภายในศูนย์ควบคุมและป้องกันบริการสาธารณสุขเพื่อตรวจสอบโรคอย่างละเอียด งานวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมเหล่านี้ และการประเมินผลกระทบต่อพฤติกรรม ระบุว่าการศึกษาของโรงเรียน 23 แห่งที่ใช้ โปรแกรมตามที่

ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับมืออาชีพและโปรแกรมการวัดผลกระทบต่อนักเรียนพวกเขาสรุปผลของการศึกษาที่ระบุลักษณะเด่นของโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ และการอ้างการวิจัยคำถามสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขในอนาคต ไม่ใช่มีเรื่องเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศของวัยรุ่น แต่โปรแกรมจะมีความเฉพาะ การลดจำนวนของกลุ่มคำทางเพศ หรือเพิ่มการใช้ถุงยางอนามัย หรือ ยาคุมกำเนิด อื่น ๆ โปรแกรมเหล่านี้ มีประสิทธิภาพมีศักยภาพในการลดเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งการติดเชื้อ เอชไอวี โปรแกรมเหล่านี้ควรจะได้รับ การจำลองแบบกันอย่างแพร่หลายในโรงเรียนสหรัฐอเมริกา การวิจัยเพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงประสิทธิภาพของโปรแกรมและจะชี้แจงในลักษณะที่สำคัญที่สุดของโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันตัวเองเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะโรคเอดส์ ซึ่งศึกษากับนักเรียนหรือเยาวชนทั่วไป สำหรับกรณีที่เป็นนักเรียน หรือเยาวชนที่มีความเสี่ยงทางเพศ จะทำอะไรให้นักเรียนที่เป็นเยาวชนมีการปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำวิจัยไว้ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทางจิตวิทยาและกระบวนการคิด ตามหลักการปรับพฤติกรรมของเอลเลียตมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อปรับลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลพบุรี โดยได้นำการพัฒนาหลักสูตรของทาบ่า (Taba) มี 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ ของผู้เรียนและของสังคม 2. กำหนดจุดมุ่งหมาย 3.เลือกเนื้อหาสาระ 4.จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ 5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 7. การประเมินผลเพื่อตรวจสอบดูกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดไว้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ รวมทั้งวิธีการประเมิน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้